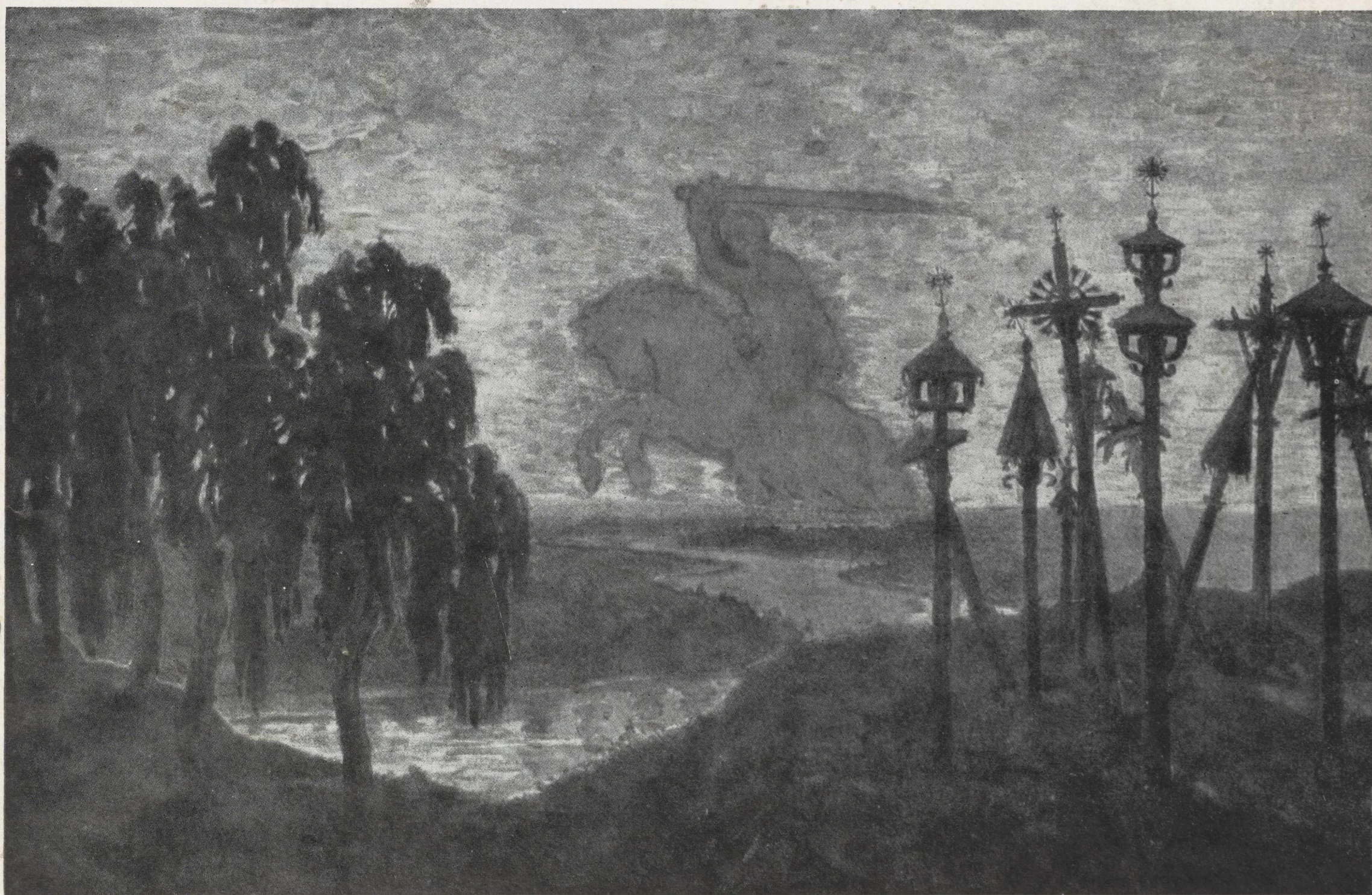

LIETUVIŲ
DIENOS

A. ŽMUIDZINAVIČIUS

REGĖJIMAS

LITHUANIAN DAYS

FEBRUARY

1970

1970 M. VASARIO MĖN.

L I E T U V I U
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca. 90029
Telefonas: 664-2919

1970, vasaris Nr. 2 (201)
Eina XXI metai
February, 1970 No. 2 (201)
Vol. XXI

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief

Bernardas Brazdžionis

Literatūros Redaktorius / Literature Editor

Juozas Tininis

Foto Redaktorius / Photo Editor

Daumantas Čibas

Anglų k. Redaktorius / Senior English Editor

Milton Stark

Anglų k. Redaktorius / English Editor

Alfonšas Milukas

Leidėjas / Publisher

Anthony F. Skirius

Administratorius / Circulation Manager

Juozas Andrius

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine. Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija taiso ir tvarko pagal savo nuožiūrą. Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku. If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 85 centai. Single copy 85¢

Prenumerata metams \$8.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$8.00 per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription \$12.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

TURINYS / CONTENTS

Vasario 16-tosios proga. Iš J. Kajecko, Lietuvos Atstovo Washingtonė, kalbos.	3
Lietuvių tautodailės paroda New York State U. kolegijoj. Foto reportažas.	4
Jonas Žmuidzinas, Istorijos bėgyje lietuvis neklydo — teisė laimėjo.	5
SPAUDOJ IR GYVENIME:	
Spaudoj ir gyvenime.	
Dėl ko moterys paniursta.	6
Čia nusibodo, o ten — ne.	6
Genocido paroda perduota Altui. R. N.	7
Aleksandras Radžius, Nakties paveikslas. Eilėraščių ciklas.	9
K. Petrauskas, Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugija — Alvudas.	10
KNYGOS IR AUTORIAI:	
Pernykščių metų proza.	12
Literatūros kronika.	13
Naujos knygos.	13
VEIDAI IR VAIZDAI.	
Iliustruota kronika iš viso pasaulio.	14
ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI.	15

ENGLISH SECTION

The Barbarians of the XX Century.	17
Curriculum Vitae, by A. Kairys.	18
Letters to the Editor.	20
Lithuanian History in Stamps.. Part CXXII..	21
Interview with himself, by Milton Stark. ..	21
LITHUANIANS MAKE NEWS.	22

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

A. Žmuidzinavičius — Regėjimas.

Regėjimas i-sipildė 1918 metų vasario 16 d., kai Vilniuje susirinkusi Lietuvių Taryba paskelbė atstatanti Lietuvą, nepriklausomą, demokratiniais pagrindais pagrįstą Respubliką. Lietuva kėlėsi iš pelkių ir kapų ir stojo į savo laisvą gyvenimą.

A VISION by Lithuanian artist A. Žmuidzinavičius.

Fulfillment of the VISION took place on February 16th, 1918 when the Lithuanian Supreme Council upon convening in Vilnius declared Lithuania reconstituted an Independent Republic.

Lithuania arose from graves and marshes — from Russian slavery and attached itself to the recreation of its life of freedom.

ANTRASIS / BACK COVER

Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktas, paskelbtas "Lietuvos Aido vasario 19 d.

The Act of Lithuania's Declaration of Independence.

(Facsimile of its first publication in Lietuvos Aidas — Lithuanian Echo — Vilnius, February 19, 1918).

Naujoji Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto (vadinamo Vliko) valdyba. Iš kairės I eil. — dr. Bronius Nemickas, dr. Juozas Kęstutis Valiūnas — pirmininkas, Juozas Audėnas; II eilėje: Jurgis Valaitis, Stasys Dzikas, dr. Jonas Puzinas ir Romas Kezys.

Daugiau apie Vliką žiūr. šio LD nr. 23 psl. — angliskame skyriuje "Lithuanians Make News".

The newly elected Executive Board of the Supreme Committee of Restoration of Lithuania (VLIK).

For more see page 23 — "Lithuanians Make News".

Vasario 16-sios proga

Šių metų Vasario 16-toji ypatinga... tuomi, kad lygiai prieš 50 metų JAV-jose neoficialiai pradėjo veikti Lietuvos Pasiuntinybė, vadovaujama Jono Vileišio, talkininkaujant p.p. J. Žiliui bei P. Žadeikiui. Jų pastangų dalinai dėka JAV pripažino Lietuvą *de jure*.

Tačiau š. m. Vasario 16-tosios Dienos bene svarbiausias bruožas yra tas, kad prieš 50 metų, gegužės 15 d., susirinko Steigiamasis Seimas. Dar prieš jam susirenkant Lietuvos Taryba 1918 m. vasario 16 dieną paskelbė atstatanti nepriklausomą, demokratiniais pagrindais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniumi. Tą deklaraciją pasirašė 20 Lietuvos garbingų vyrų... Paskutinis iš to akto signatarų tik pernai teatsiskyrė su šiuo pasauliu. Turiu omenyje Aleksandrą Stulginskį.

...Nors Vasario 16 Dienos akto visų signatarų "po žemēm ilsis krūtinės", tačiau dar prieš Steigiamojo Seimo susirinkimą savanorių aukomis ir pasišventimu teko apginti žymią Lietuvos dalį nuo į ją besikėsinančių priešų (čia kalbėtojas pamini dalyvių tarpe esantį pirmąjį Lietuvos savanorį K. Škirpą, ką tik sulaukusį 75 m. amžiaus sukaktį).

...Vyriausia amžiumi Steigiamąjį Seimą atidaranti Gabrielė Petkevičaitė... kvietė St. Seimo narius nusikristi mintimis "prie tų kareivių kapų, kurie šiame kare arba šioje kovoje savo jaunas galvas padėjo, begindami tėvynės sienas." Ji kvietė taip pat nepamiršti karo visur išblaškytų aukų, "kurios audrų išrautos iš savo sodybų rado kapus toli, toli nuo savųjų." Prisiminusi lietuvių veikėjus, ilgą laisvės kovą ir tai, kad Steigiamojo Seimo nariai yra krašto valios reiškiėjai, ji pridūrė: "Mums pavesta versti naują Lietuvos istorijos lapą... stenkimės visomis išgalėmis tą naują lapą išlaikyti gerą, patikrindami visiems valstybės gyventojams lygias ir saugias piliečių teises, leisdami jiems savo būvį gerinti ir visiems drauge žengti į aukštesnį kultūros laipsnį."

Steigiamojo Seimo pusės šimtmečio sukaktis mums primen, kad tautos laisvės kovos, aukos ir darbai buvo giliai prasmingi. Dar daugiau, praeities laisvės kova mums primena, kad lietuviai niekuomet kovoje napavargo ir nenustojo veikti dėl Lietuvos. Jie ir dabar nenurims darbuotis dėl Lietuvos.

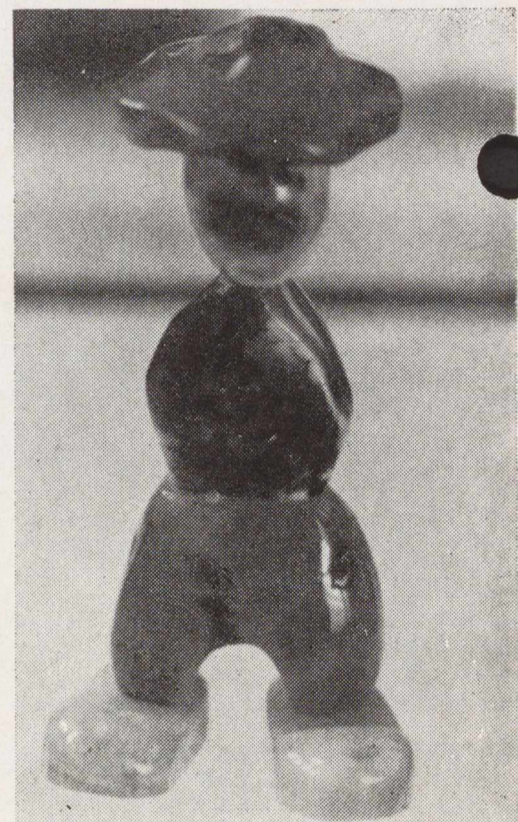
Iš J. Kajecko, Lietuvos Atstovo, žodžio Vasario 16-sios Dienos minėjimo proga pakyto š. m. vasario 15 d. Washington viešbutyje, Washington, D. C.

LIETUVIŲ TAUTODAILĖS PARODA

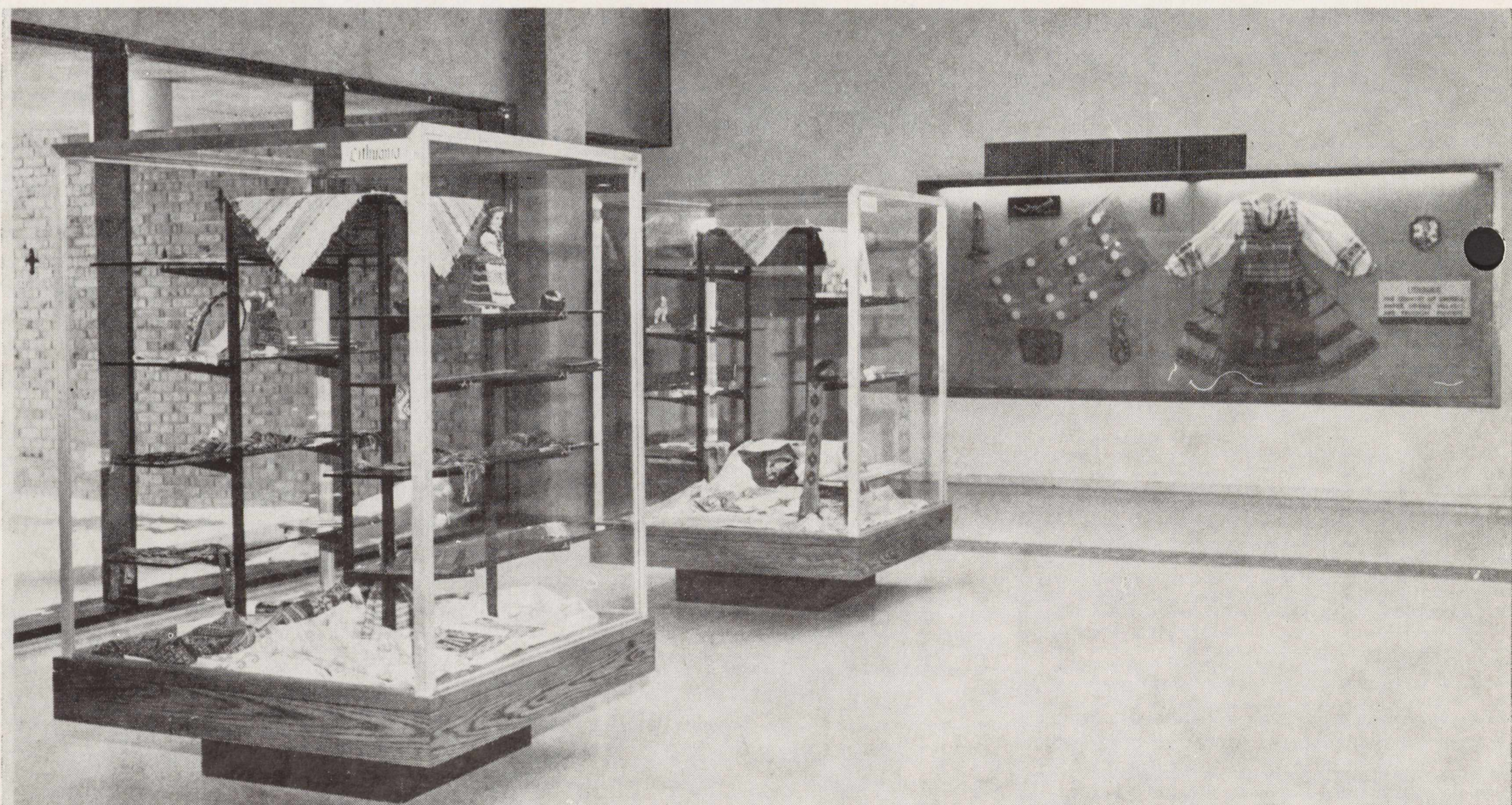
Lietuvių tautodalės paroda New York State University College at Buffalo bibliotekoje, vykusi nuo pernai metų gruodžio 13 d. iki š. m. sausio 17 d., turėjo didelį pasisekimą. Pavesti Buffalo Lietuvių klubo, (bendr. apylinkės), parodą surengė D'Youville College profesorius A. Musteikis ir gimn. mokyt. Tomas Michalskis.

Iš keletos foto nuotraukų, darytų Rev. Placid Kacozek'o, OFM, galima bent iš dalies spręsti, kaip toji paroda buvo įrengta ir sutvarkyta.

A. Musteikis and T. Michalskis, Lithuanian - American educators, have organized a rich exhibition of their homeland artefacts at the Library of the New York State University at Buffalo, from mid December to mid-January.

Shown here are two views of the exhibition and an amber statuette. (Photo by Rev. P. Kacozek, OFM).

Istorijos bėgyje lietuvis neklydo - teisė laimėjo

Santrauka dr. J. Žmuidzino, Lietuvos gen.konsulo Toronte, Kanadoje, kalbos, pasakytos Vasario 16 minėjime Los Angelėse

Švenčiant tokią sukaktį, kaip ši, ir prisimenant anuos Vasario Akto žodžius, kurie skelbia, jog *atstatoma buvusi Lietuvos valstybė*, lietuvių sąmonė savaime ima raustis žilosios senovės ūkanose, ieškodama *mūsų valstybės gimimo dienos*. Deja, to gimimo metai tenai neapčiuopiami. Užtat tas gimimas ir nukeltas į vėlesnį laiką: į XIII amžiaus vidurį, kada popiežius Inocentas IV parodė istorijos scenoje Lietuvą jau kaip pribrendusią valstybę, duodamas Chelmo vyskupui šį, istorijos šaltiniuose išlikusį, įgaliojimą:

“Mes — rašo popiežius — pavadame jums, sukvietus kai kuriuos bažnyčios prelatus ir šiaip tikiybinkus, Mindaugą mūsų vardu vainikuoti visos Lietuvos karalium.”

Kadangi pagal viduramžių Vakarų Europos teisinę sampratą karaliaus titulą galėjo suteikti tik tai popiežius arba Šventosios Romos Imperijos galva, tai Mindaugo vainikavimas ir yra pirmutinis istorijoje savo rūšies *de jure* Lietuvos valstybės pripažinimas.

Tai jos, tos pusšesto šimto metų egzistavusios valstybės, atstatymą Vasario Akto autoriai ir turėjo galvoje.

Šiuo žvilgtelėjimu į praeitį tenorėjom parodyti tai, kad Vasario Aktas sumezgė carinės Rusijos pertrauktą Lietuvos valstybės laisvės giją. Ogi šisai *valstybinis tęstinumas* išreikštas Vasario 16-tosios Akte, yra *be galo didelis dvasinis bei tautinis kapitalas* tolimesniame lietuvių tautos valstybinio gyvenimo kelyje: tikrai — mum jo gali pavydėti ne viena tauta

Po Mindaugo karūnavimo Vasario Aktas yra sekantis iš eilės didžiausias, užsieninę viešumą pasiekęs, politinis lietuvių žygis, atremtas į mūsų sentėvių ilgaamžę valstybinę tradiciją, į lietuvių tautos valią ir į tautų apsisprendimo dėsni, kuris andai ir nūdien tebesudaro civilizuotam pasauliui jo tarptautinių santykių pagrindą. Ir iš viso, Nepriklausomybės aktas savo politine, dvasine ir moraline jėga prilygsta Lietuvos himno tautinės dorybės didybei. Jisai ir himnas — tai du labiausiai lietuvių sąžinės girdimi ir suprantami balsai, primeną ištikimybę Lietuvai. Ir ta patriotinė savybė dar ryškiau suvokiama, kai prisimenama, jog į Vasario Šešiolikąją lietuvių tauta ėjo heroizmo keliu: beveik kas trisdešimt metai sukildama prieš maskolių okupantą. O ką reiškia partizanų aštuonerių metų pasipriešinimas? Jis rodo, kiek lietuviui buvo brangi Vielniuje paskelbtoji laisvės idėja.

Štai kodėl ir yra žiauriai baudžiama už Vasario 16-sios minėjimą pavergtoji Lietuvoj.

Ir žvelgdami į brolių padėtį okupacijoje, mes, kurie patys pergyvenom pirmąjį bolševikmetį Lietuvoj, gerai prisimenam, jog niekas tenai tada mūsų nedžiugino: nei paukščių čiulbėjimas, nei sodų žydėjimas, ir nejaudint žemės gimtosios po kojom — mes buvom savo rūšies numirėliai, kokiais nūdien ten vėl despotizmui stiprėjant, tebėra ir mūsų broliai rusų priespaudoj.

Tad nenuostabu, kad tenai, tėvynėje, kai Vėlinių naktį minios užlieja kapus, ir jie paskęsta gėlėse ir žvakių liepsnoj, skaitomos poetų eilės, kuriomis simboliškai išsakomas laisvės ilgesys ir numirėliai, sutapadinti su vergove nešančiais, prabyla į mus, užsienyje gyvenančius, pavyzdžiui, šitaip:

Klausykite. Tai mes čia, mirusieji kalbame. Mes kalbame iš tenai.

Mes jau užmiršome, kaip kvepia žolynai, Kaip žydi vyšnios ir kaip ošia beržai.

Juk praėjo dienų nemažai...

Klausykite! Mes kalbame iš tenai.

Ar aiškiai mus, mirusius, girdite?

Mes beldžiamės į Jūsų širdis.

Ar girdite mus?

Ką gi šis, metaforine lyrika apviktas, atsišaukimas į užsienio lietuvių siekia pasakyti?

Man regis, kad tai dūstančio nelaisvės lietuvių patrioto šauksmas, jog mes, išeiviai, darytume visa ką galime didrusių priespaudai iš savo žemės pašalinti. Taip, jis tiesiamums ranką ir mes savąją turime jam paduoti.

Poetas Kruminas to broliško santykio lūkestį ir reikšmę yra šitaip išsakęs:

Kur atrasim savo laimei pasakos namus?

Dieve mano, kokios šaltos dienos aplink mus.

Ošia medžiai, saulė leidžias, o kaskart žemiau

Jei ištiestum Tu man ranką — būtų daug ramiau...

Kaip matome, tais poetų posmais palietėm du labai svarbius dalykus: tai mūsų santykiai su lietuviais tėvynėje ir užsienio lietuvių paskirtis Lietuvos laisvės byloje.

Pirmuoju klausimu mūsų buvo daug kalbėta, svarstyta, tartasi, rašyta, formulių ir gairių nustatyta. Ir man rodos, kad iš to viso susiklostė bendras išsąmoninimas, jog tas santykiavimas su lietuviais krašte yra itin reikalingas ir, kaip teisingai Stasys Žymantas pastebėjo, jis turi būti saistomas garsiojo išeivio ir laisvės kovotojo Adomo Mickevičiaus šūkiu: “*Turėk širdį ir žvelk į širdį*”. Be abejo, šis principas griežtai smerkia bendradarbiavimą su kraštu okupacinės valdžios nustatytais būdais, kuriais siekiama suklaidinti užsienio lietuvius ir juos pripratinti prie Lietuvos okupacijos kaip prie pastovaus fakto ir nutildyti jų balsą, keliamą už mūsų šalies išlaisvinimą. Kitais žodžiais, *santykiaujant su kraštu atsarga ir politinis apdairumas turi lydėti išeivį, kad nenuslystų į bendradarbiavimą su oficialia sovietine valdžia*, nesgi rusiškasis imperializmas, ragindamas šiuo keliu bendradarbiauti, siekia ne lietuvių bei įskelti naujų kibirkščių ar sustiprinti mūsų tautinį atsparumą. Ne, jis turi aiškiai Maskvos nustatytą tikslą: privesti prie to, kad išeiviai patys tuo keliu sudarytų Vakarų pasauliui palankias aplinkybes Lietuvos inkorporacijai pripažinti, ir po to, ilgainiui, lietuvių tauta jau būtų išbraukta iš gyvųjų tarpo.

Antras mums rūpimas dalykas, tai, kaip mnėjom, išeivio paskirtis Lietuvos nepriklausomybės atstatymo kovoje.

Dr. Jonas Žmuidzinas, Lietuvos gen. konsulas Toronte, Kanadoje, čia spausdinamos paskaitos autorius.

Dr. J. Žmuidzinas, Consul Gen. of Lithuania, in Toronto, Canada.

Žinoma, čia turimo laiko ribose neįmanoma ši užsienio lietuvių politinių ir kultūrinių uždavinių kompleksą išsamiau apžvelgti. Užtat tik suglaustai mėginsim iškelti vieną kitą momentą.

Kai Lietuva tebėra okupuota ir lietuvių tauta negali pareikšti savo protesto laisvųjų lietuvių, kaip vienintelių tautos valios reiškejų, vyriausias uždavinys — kiekviena proga, paskirai ar organizacijų vardu, drąsiai ir garsiai kelti balsą už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Be kitų jau mūsų naudojamų pastangų, vienas praktiškiausių ir paprasčiausių būdų viešajai nuomonei paveikti, tai laiškų rašymas svetimos spaudos redaktoriams. Čia kaip tik vyresniųjų pašaukimas skatinti bei įtraukti jaunimą, ypač studentiją, į šį garbingą publicistinį darbą. Labai svarbu pritraukti į šį frontą ir svetimšalius intelektualus. Jei šiandien, pavyzdžiui, lietuvių kalba yra susilaukusi gražaus kalbotyrininkų dėmesio, tai, pasakyčiau, mes esam už tai ne mažai skolingi garsiam prancūzui kalbininkui Antoine Meillet, su kuriuo dar prieš I pasaul. karą mūsų intelektualai sugebėjo užmegzti draugiškus santykius.

Be viso to, politiniams žygiams mes turime tikrai puikių organizacijų bei veiksmų.

Svarstant politinį veikimą, prisimintina Jungtinės Tautos, kurios pradėjo gyvuoti su 51 nariu ir per 25 metus išaugo iki 123. Šis faktas rodo, koks didelis ir gyvas yra valstybinės laisvės sąjūdis pasaulyje. O tatau, be abejo, yra naudinga ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymui. Tačiau, kita vertus, Afrikos ir Azijos naujosios tautos labai mažai žino apie Lietuvą ir nėra politiškai bei kultūriškai pribrendusios ir nepriklausomos, kad, aplamai paėmus, galėtume iš jų laukti sau užtikrintos paramos tarptautiniame forume. Taigi, Jungtinių Tautų sudėtis yra tokia, jog draugiškų mums valstybių vyriausybės *nepataria*, kad Lietuvos išlaisvinimo klausimas būtų pateiktas Jungtinėms Tautoms spręsti *balsų dauguma*, kurios galim techniškai ir neturėti ir netiesiogiai susilaukti aneksijos pripažinimo iš tos organizacijos pusės. Žinoma, tai nereiškia, kad mes neturėtume J. Tautų tylios narių daugumos, moraliai

NEKALTŪJŲ KRAUJAS NETURI NUEITI UŽMARŠTIN...

Genocido paroda perduota Altui

Alto (Amerikos Lietuvių Tarybos) komisija — pirm. E. Bartkus, vicepirm. T. Blinstrubas ir E. Vilimaitė — priima Lietuvių tautos genocido parodą. Amerikos Lietuvių Tarybos komisija apžiūri genocido parodą.

Lietuvos genocido (tautžudystės) paroda pagaliau paruošta. Ją, dail. Z. Kolbos iniciatyva, sąjūdžio "Tapkime Lietuvos Laisvės Knygnešiais" pinigine parama pradžioje, paruošė komitetas, kuriam pirmininkavo J. Jasaitis ir į kurį įėjo, be dail. Kolbos, dar dail. Adomas Varnas, L. Prapuolenis ir kt.

Visa parodos medžiaga 1969 m. gruodžio 31 d. tam tikru aktu perduota Amerikos Lietuvių Tarybai, kuri paskutiniuoju metu parodos parengimą stipriai parėmė finansiškai.

Parodos perdavimo-perėmimo akte, tarp kitko, sakoma:

Paroda paruošta anglų kalba. Jos tikslas yra parodyti laisvajam pasauliui, o ypač amerikoniškai visuomenei, lietuvių tautai bolševikinių rusų padarytas ir tebedaromas, dangaus keršto šaukiančias skriaudas. *Pralietas nekaltųjų kraujus, ašaros bei kančios negali ir neturi nueiti užmarštin!*

"Mes tikime, kad okupanto nužudyti pavergto krašto žmonės savo mirusiųjų "kalba" paveiks laisvojo pasaulio sąžinę ir ne tik apsaugos jį nuo panašaus likimo, bet taip pat prisidės prie Sovietinės Imperijos sunaikinimo bei mūsų tėvynės išlaisvinimo."

Toliau parodos rengimo komitetas pasisako, kodėl jis visą parodą perduoda Amerikos Lietuvių Tarybai:

"Parodai Ruošti Komitetas Amerikos Lietuvių Taryboje matė

natūralų ir nepailstantį šių tikslų vykdytoją, užtat į ją buvo kreiptasi ir gauta finansinės bei kitokios paramos. Mes tikime, kad Amerikos Lietuvių Taryba yra autoritetinga ir pajėgi šią parodą tinkamai pristatyti amerikiečiams bei kitiems, ją apsaugoti ir kuo plačiau panaudoti parodos ruošėjų užsibrėžtiems tikslams.

Todėl ŠIUO AKTU, pasirašytu visų Komiteto narių, mūsų paruošta *Lietuvių Genocido Parodą*, angliškai pavadintą *KNOW YOUR ENEMY COMMUNISM* ir išvardintą prie šio akto pridėtame parodos inventoriaus sąrašė, *dovanojame ir visam laikui perduodame pilnon nuosavybėn Amerikos Lietuvių Tarybai*, kartu perleisdami visas mūsų teises į šią parodą."

Kokia yra parodos apimtis ir jos pobūdis? Ją sudaro: 29 skydai (iš abiejų pusių); 686 foto nutraukos; 26 vaizdai, paimti iš spaudos; 31 karikatūra; 147 tekstai; 53 dokumentai (nutraukos, fotostatai, kopijos), 25 žemėlapiai 16 diagramų ir statistikų; 25 pagrindiniai pavadinimai ir kiti įvairūs užrašai.

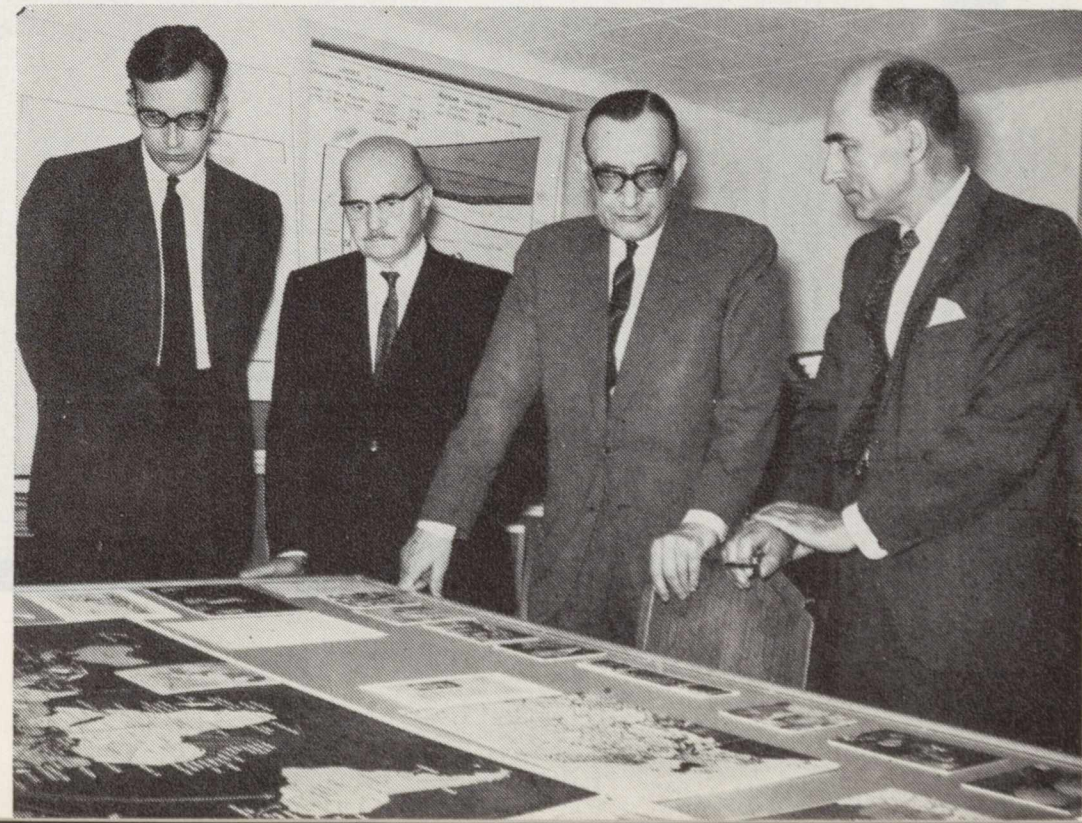
Kai kurios diagramos (pavyzdžiui, skyduose) nėra vien sausi skaičiai ar linijos: jos iliustruotos piešiniais, foto nuotraukomis, istoriniais meno paveikslais; visa tai ne tik pasako, bet ir traukia žiūrovo akį domėtis, gilintis, galvoti. Imkime, kad ir tokią vieno skydo (nr. 19) pusę, kur vaizduo-

Nukelta į 10 ir 23 psl.

Pictures show dignitaries of the leading Lithuanian organizations visiting the exhibit "Know Your Enemy Communism".

S. Lozoraitis, Jr., Gen. kons. dr. P. Daužvardis, min. S. Lozoraitis, ir inž. D. Adomaitis apžiūri genocido parodą. Foto Z. Kolba

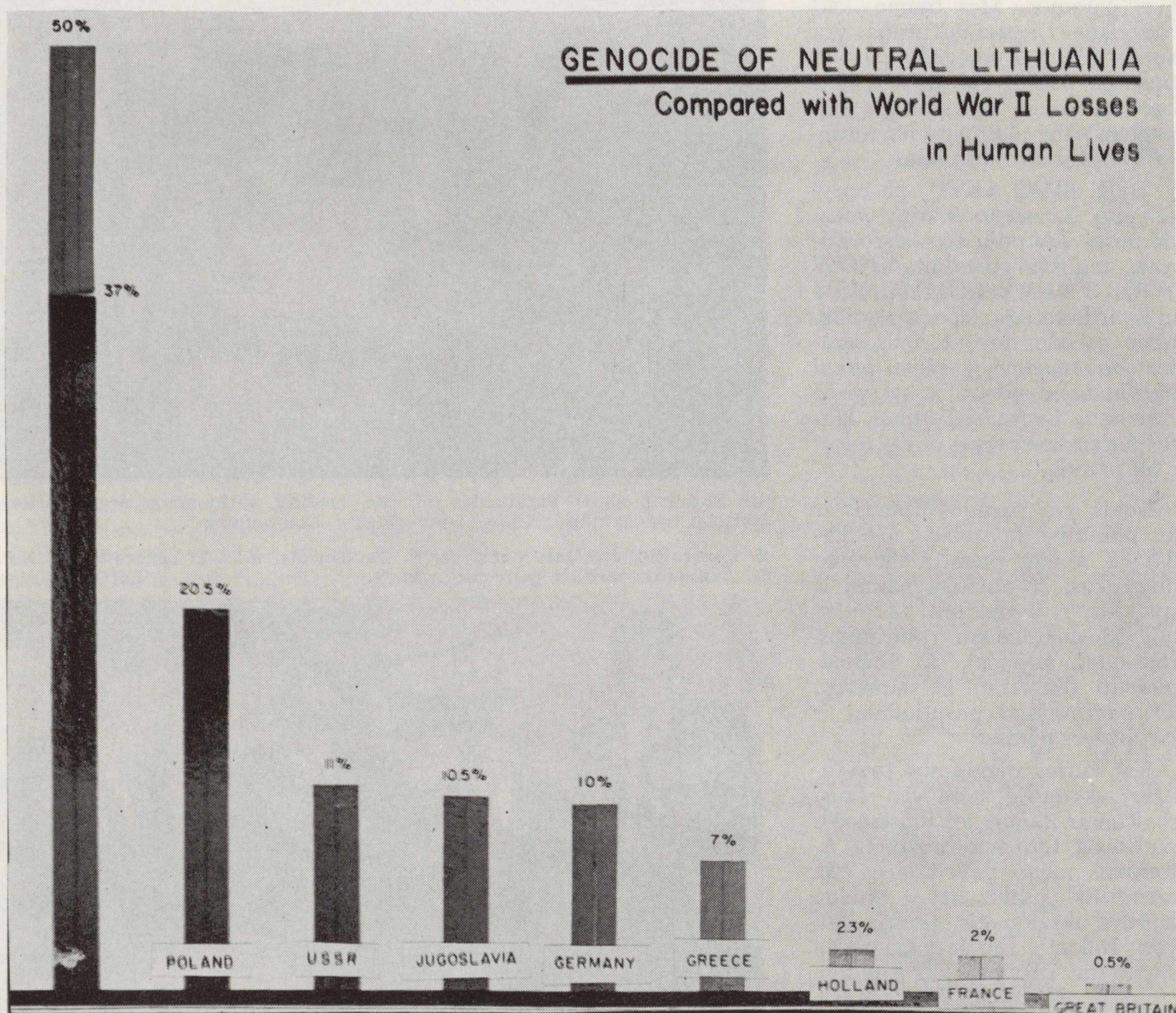
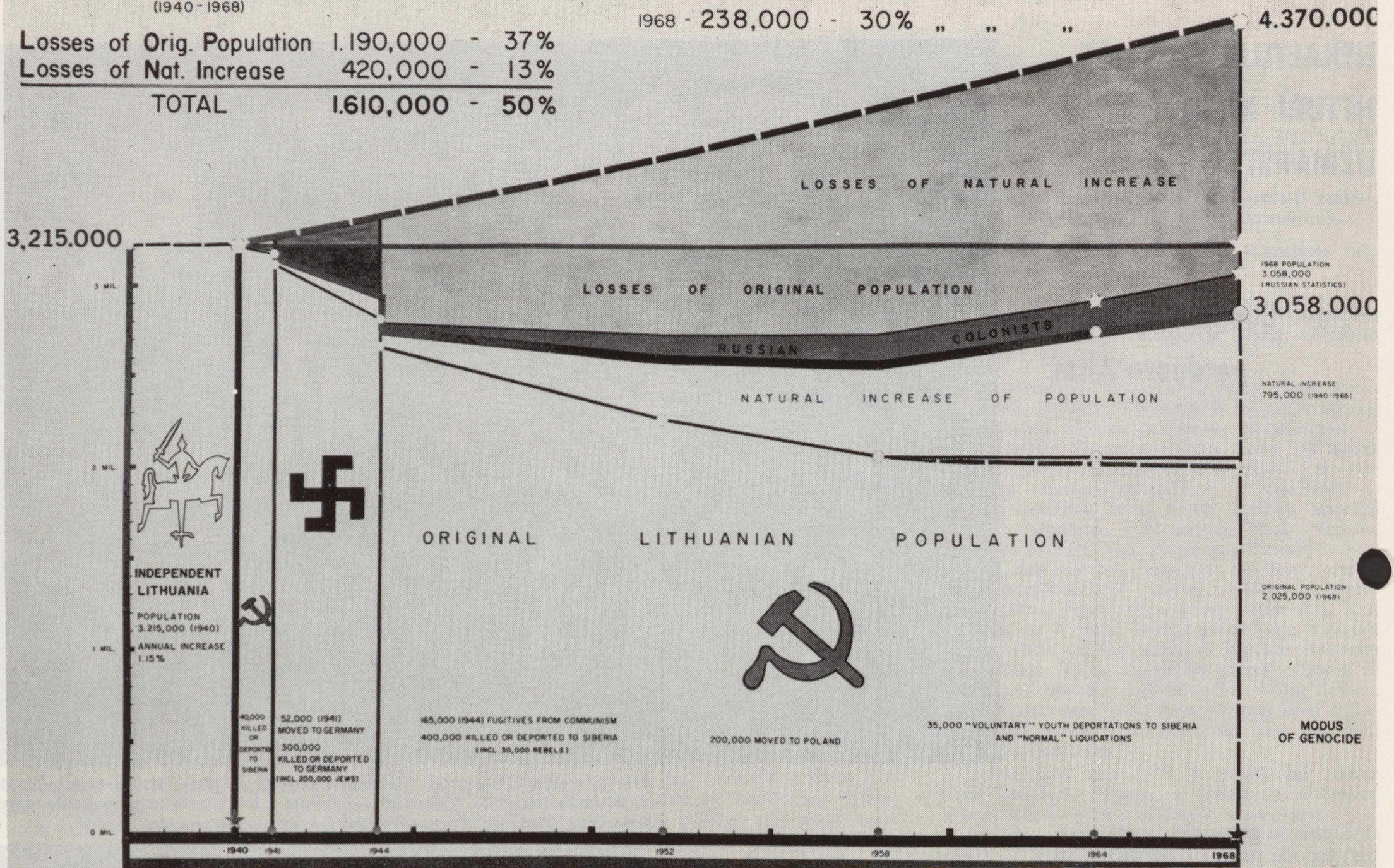

GENOCIDAL LOSSES OF
LITHUANIAN POPULATION : (1940-100%)
 (1940-1968)

Losses of Orig. Population	1.190,000	- 37%
Losses of Nat. Increase	420,000	- 13%
TOTAL	1.610,000	- 50%

RUSSIAN COLONISTS :

1964 - 200,000 - 30% of Nat. Increase
 1968 - 238,000 - 30% " " "

Dvi diagramos iš Genocido parodos, vaizduojančios, kiek Lietuva nustojo žmonių II pas. karo metu ir po jo, ir palyginimas su kitomis Europos tautomis.

LIETUVOS GENOCIDO PARODA

Atkelta iš 7 psl.

jama Lietuva istorinėje laiko skalėje, palyginus su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis: čia prieš žiūrovo akis atsiveria visa Lietuvos senovė, valstybės garbė ir dybė, kaimynų grubuoniškumas ir likiminė tragedija. Šioje istorinėje Lietuvos skalėje Amerika matyti tik kaip jauna ir nedidelė bendrakeleivė, įžengusi į valstybinį kelią paskutinėje šimtmečių eisenoje.

Kitos diagramos – kaip matome šiame LD puslapyje – rodo Lietuvos genocido tragediją, įvykdytą nacių ir komunistų, palyginus su eile kitų Europos valstybių: čia su išžudytais, nukankintais, Sibiran ištremtais, etc. jokia kita Europos tauta negali savo skausmu ir savo nelaimė lygintis, nebent to paties likimo ištiktos kitos dvi Baltijos tautos – Latvija ir Estija.

Daugiau žir. 23 psl.

Nakties paveikslas

ŽVAIGŽDĖTA PASLAPTIS

Žvaigždynų sukūriai skandina
virpančias spalvas erdvės gelmėn.
Kalnai ir bokštai tolimi
ir kiparisai baimės apimti
drebėdami maldauja,
kad žvaigždžių verpetai
dar leistų jiems pabūti
žemiško peizažo dalimi.

KELIONĖ SU MĖNULIU

Tegu šį vakarą tamsa,
žvaigždžių strėlėm sušaudyta,
žodžius nutildo manyje.
O
tada
tegu ateis mėnulis
ir ves tave,
ir ves mane
nežinomon gelmėn.

Nesibijok su mėnuliu keliauti, —
mes niekada nuo žemės nenutrūksim,
jos panoramos niekad nepaliksime,
tik tai žvaigždelės pervers mus abu
ir paskandins Oriono miglose.

ALBIREO

Prinoko žvaigždės,
ir naktis sugėrė horizontą.
Auksinis Albireo
žaidžia su miglynais.
Žinau, kad tu šią valandą
sakysi man:
dabar
ieškojimo ir darbo laikas,
dabar
gyvenimo ir džiaugsmo laikas.

Tu neprašai,
kad aš užmirščiau Albireo
ir mėlyną jo draugą,
skrendantį kartu,
nors veidrody ne tavo,
o visatos veidas,
nors veidrody ne tavo,
o žvaigždynų akys.

Turiu prisipažinti
tau, Aldebarane,
kad vėl papildžiau
sunkią nuodėmę:
aš leidau nulašėti
ašarai ant lapo.

Ir ji sugėrė naktį,
debesis, mėnulį ir žvaigždes.
Dabar turi, šviesus Aldebarane,
žibėti man
pro ašaros gelmes.

NAKTIES PAVEIKSLAS

Nušvito Vega
už tavo silueto,
bet nepaliko nakčiai
savo spindulių.
Pranyko tamsumoj
mane maitinusi planeta,
ir josios orbitoj
likai tik tu.

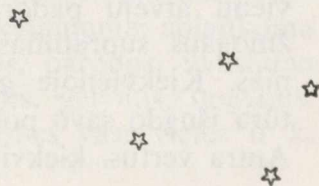
Nušvito Spica
fono panoramoj,
vaivorykštė užmigo
po nakties sparnu.
Paveikslo kompozicijoj
dar ieškau savo žemės,
bet josios orbitoj
tik tavo siluetas
tarp Vegos spindulių.

ŽYGIS

(Mariner 6 ir 7)

Nudenk tolių vualį,
parodyk savo veidą,
kad pažintumėm tave,
kai susitiksime
pakeliui
į firmamento sodus.

Jau greitai iškeliausim.
Metalas blizga debesų,
vandenilio prakaitas garuoja.
Mums žemė per maža,
saulė per arti —
nudenk tolių vualį.

Viename Alvudo parengime (iš kairės): Alf Brinka, Anatolijus Kairys, dr. Jonas Adomavičius, Juozas Bertulis (pernai miręs Alvudo muzikos mokytojas), Simas Velbassis, baleto mokytojas. Foto A. Kezys, SJ

AMERIKOS LIETUVIŲ VAIKO UGDYMO DRAUGIJA

ALVUDas

“Nėra tauresnio tikslo už pastangas mokyti ir auklėti ne tik savo, bet ir kitų savo tautiečių vaikus”, panašiai pasakė mąstytojas Sokratas. Šis klasikinis posakis papildytinas dr. Jono Adomavičiaus tvirtinimu, kad kilniausias šių dienų žmogaus uždavinys-pareiga — ugdyti žmogų žmogui.

Po II pasaul. karo pasklidusios nuodingos, žmonijai pražūtingos komunizmo idėjos poveikyje, ypač šioje visokių laisvių šalyje, išvyravo vadinamoji “modernioji” pedagogika. Esą, vaikystė esanti gražiausias, laimingiausias, nebesikartojantis žmogaus gyvenimo laikotarpis, todėl reikia duoti vaikui juo pilnai pasinaudoti: nereikia vaiko apsunskinti jokiais privalomais mokslais - darbais, kad jis galėtų, besinaudodamas pilna laisve, džiaugsmingai šį savo amžiaus laikotarpį, gražiai išgyventi. Tos absoliutinės laisvės

Dr. Jonas Adomavičius, Alvudo ideologas, spiritus movens.

pasėjoje mokykloje ne mokytojas, kaip turėtų būti, bet mokinys tampa visko centru ir viešpačiu. Todėl ne tik mokykloje, bet ir šeimoje žlugo drausmė (gerąja šio žodžio prasme), ir visas auklėjimas apvirto “aukštyn kojom”. Mokytojas nebeteko pagarbos, nes “laisvi” mokiniai, be bausmės baimės, pradėjo ne tik neklausyti, bet pasijuokti, pasityčioti iš savo mokytojų, netgi juos įžeidinėti, fiziškai užpuldinėti, niekinti. Mokyklose išvyravo vandalizmas: langų daužymas, inventoriaus, knygų, kito mokslo inventoriaus, pačių mokyklos pastatų naikinimas (padeginėjimas, sprogdinimas), kas kraštui kasmet atneša milijonus nuostolių.

Pats sau — naudotis laiminga vaikyste — paliktas vaikas - jaunuolis, apsileido iš paviršiaus ir pakriko vidujiniai bei moraliai. Jei kadaise nedarbas, vargas, skurdas ir badas didmiesčių darbininkų šeimose išvyravo būrius jaunuolių į gatvę savo uždarbio ieškoti ir tuo verstis, tai dabar visai priešingai — inteligentų, net turtuolių vaikai — moksleiviai ir studentai iki nusižmoginimo apsileidę, nusikurdinę iš paviršiaus, būriais užpildo didmiesčių gatves, priemiesčių negyvenamus pastatus, rūsius, ir tokiam “laisvam” gyvenimui lėšas pelno vagystėmis (su įsilaužimu), plėšikavimais ar atviru užpuldinėjimu paskirų praevių ir autobusų bei traukinių keleivių ir konduktorių ir pn. Didmiesčiuose net ir dieną pasidarė nebesaugu gatvėse. Toji savotiško dvasinio kvaitulio liga, kaip maras, plačiai pasklidusi, iš dalies palietė net ir mūsų, lietuvių šeimų, jaunimą.

Lietuvių tarpe šioms padariniams kelią užstoti iniciatyvos ėmėsi čika-

giškis medicinos gydytojas Jonas Adomavičius. Jis subūrė grupę inteligentų ir įsteigė organizaciją vardu Amerikos Lietuvio Vaiko Ugdymo Draugija. Ją inkorporavo. Jos tikslas — auklėti ir brandinti lietuviukus dorais, kilniais žmonėmis. Draugija trumpai vadinama iš pirmųjų raidžių sudarytu žodžiu — ALVUDas.

Alvudas subūrė eilę pedagogų, psichologų, psichiatrų, biologų, sociologų, medicinos gydytojų ir kitų auklėjimo specialistų ir pradėjo pirmiausia suaugusius - tėvus šviesti, skaitant auklėjimo temomis paskaitas. Per teoriją eita prie praktikos.

Štai keletas minčių iš dr. Jono Adomavičiaus paskaitų.

“.. Kultūrėti žmogus pradėjo dar būdamas primityviu. Mes, pirmųjų žmogaus ainiai, deja, viso primityvumo dar nenusikratėme, mes vis dar negaluojuame tokiomis pat

žmonės savaip kultūrėja. Ateities kultūra didele dalimi priklausys nuo vaiko išsivystimo ir žmogaus elgsenos bei reikiamų mokslų pažangos.”

“...Gyvulys gimsta su instinktu, kuriuo jis vadovaujasi. Žmogus gi, vaikas, gimsta bejėgis, jis yra neapspręsta būtybė. Jame yra dvasios gemalas, kuris jam gimus pradeda funkcionuoti ir turi žmogaus kūną įdvasinti...”

“...Turime tvarkytis, kad pajėgume savo pavyzdžiu jaunuosius išmokyti sąmoningos darbo drausmės, pagarbos mokytojams ir vyresniesiems, artimui ir visa, kas žemiška, teisinga, gražu ir gera gerbti ir mylėti. Nuo pat mažens žmogus privalo mokytis skirti grūdus nuo pelų”, sako dr. J. Adomavičius.

Paskaitų metu suinteresuotiems buvo atsakinėjama į klausimus įvairias šeimos nedarnos ir vaikų auk-

Pagrindiniams Alvudo Vaikų teatro šulams pirm. A. Stakėnas įteikia paveikslus dovanu — dail. J. Kiburo dekoracijų spalvotas nuotraukas; rež. pad. A. Sobieskienė (kairėj), administratorė mok. St. Petersonienė, dr. J. Adomavičius, A. Kirvaitytė dail. J. Kiburais (klūpo), rež. A. Brinka.

Alvudas' (American-Lithuanian Child Care Association, Inc., Chicago) theatrical presentation producers and artists receiving awards, color photographs of the sets of the productions.

More pictures on these pages showing leading producers, executives and assistants of Alvudas.

mūsų kultūrą varginančiomis ligomis kaip : jėgos vartojimas, ekonominės krizės, žmogaus žmogumi pavergimas, prievarta ir karai. Giliau į šių ligų priežastis įsigilinti įstengsime, kai suprasime mokslinę ir gyvenimišką tiesą, jog mes žmonės, ir atrodom skirtingi esą, **bet turime kiti kitam panašumo psichologiniuose praduose.** Pastarieji įgalina mus geriau pažinti save ir tinkamiau pažinti mūsų kultūrą, religiją, papročius, vaikų globą ir mūsų pačių elgesį ir valdymąsi suprasti save ir koreguoti. Šių dienų, kaip ir po mūsų, būsimų kartų kultūra prasideda su prideramu vaiko išsivystimu. Sakoma, kad kultūra — tai organizuota žmogaus, tinkama kiekvienu atveju padori elgsena: kito žmogaus supratimas ir respektavimas. Kiekvienoje gentkartėje kultūra išugdo savo pobūdžio žmones. Antra vertus, kiekvienos gentkartės

lėjimo reikalais. Be to, nemokama dalinta mediciniškai pedagoginė literatūra. Tuo būdu besidomintieji buvo supažindinami su tėvų ir vaikų problemomis, čia pat jas keliant ir kartu aiškinantis. Kaip matome, Alvudas vaikų auklėjimą pradėjo nuo atitinkamo išašmoninimo ir švietimo tėvų, kurie yra patys pagrindiniai, pirmieji ir įtakingiausieji savo vaikų mokytojai bei auklėtojai.

Vaikų auklėjime Alvudas iš dalies naudoja žinomuoju Montessori metodu. Pradedant nuo 2½-3 iki 13-14 metų amžiaus (atskiromis grupėmis), išjungia juos iš būdą žalojančios aplinkos, prityrusiems mokytojams vadovaujant, duoda tinkamą, naudingą užsiėmimą, žaidžiant pratina naudingai leisti laiką, ir kartu fiziškai bei intelektualiai lavina, tobulina. Tuo būdu vaikai savo bendraamžių aplinkoje ugdo kūrybines galias, besimokydami ir

kultūringai žaisdami, mokosi būti socialūs, visuomeniški, taurūs.

Alvudo veikla nesiriboja tik tėvų švietimu paskaitomis ir vaikų lavinimu bei tobulinimu. Alvudas yra įsteigęs vaikų teatrą, kuriam vadovauja energingas aktorius Alfas Brinka; jo padėjėja režisūros srityje yra Aldona Sobieskienė. Teatras turi sutelkęs apie 50 nuo 3 iki 14 metų gabaus jaunimo. Sėkmingai pastatyta keletas vaidinimų, kurių paskutiniojo premjera įvyko pernai kovo mėn. 23 d. (Šių metų pradžioje vaidinimas pakartotas). Tai A. Kairio 3-jų veiksmų eilėmis parašytas scenos veikalėlis "Du broliukai" (didaktinio pobūdžio, patriotinio turinio).

Be paminėtųjų, teatrui dar talkininkauja visa eilė teatro meno žmonių, mokytojų, savo srities specialistų: mokytoja Stasė Vanagaitė-Petersonienė, mokyt. muzikė ir artistė Anelė Kirvaitytė — jaunųjų ranklininkių ir tautinių šokių ansamblio vadovė; maestro Simas Velbasis — baletu ir kitų šokių vadovas; muzikinei daliai ilgai vadovavo kompozitorius J. Bertulis (neseniai miręs); dekoracijų reikalus tvarko J. Kiburis; kostiumų projektuotojas ir paruošėjas — J. Narūkynas; J. Korsakas — grimorius, buvęs Šiaulių teatro grimorius; šviesas tvarko inž. Vyt. Žygas; talkininkauja inž. J. Slabokas, V. Andrulis ir

kt. Pats dr. J. Adomavičius yra teatro kuratorius. Alvudo veiklos istoriją ir kroniką veda žurnalistė Ona Alginienė.

Be minėtos veiklos Alvudas rengia valstybinių, tautos švenčių, žymiųjų žmonių bei tautos istorinių įvykių minėjimus, pravedamus salėse arba per vietos radijofonus transliuojamus. Kasmet organizuojama bendras Naujųjų Metų sutikimas, Vasario 16 minėjimas, Birželio trėmimų, Lietuvos kariuomenės, savanorių kūrėjų, Dariaus Girėno žygio ir kt. išskilmingi minėjimai bei nusipelnusių asmenų pagerbimai. Visų tų parengimų programos atliekamos pačių vaikų — jie "taria žodį", jie deklamuoja, dainuoja, pianinu skambina, groja akordeonu, vaidina, šoka.

Detalė iš A. V. Teatro lietuviškoj TV programoj (iš kairės): pranešėja Rita Kėkštaitė, vaidilutė — Violeta Sobieskytė, vaidila — L. Spačkauskas, vaidilutė — Daiva Petersonaitė.

Scenoje visa Alvudo vadovybė su jo įkūrėju ir vyr. direktorium dr. Jonu Adomavičium (pirmas iš k.), toliau į dešinę A. vaikų teatro darbuotojai ir artistai, suvaidinę A. Kairio 3 v. vadlinimą "Du broliukai" 1969.III.23 Chicagoje, Jaunimo Centre. Foto M. Nagis

Alvudas daug dėmesio kreipia į darželio amžiaus vaikus ir jų veiklą — rengia vaikų darželių darbėlių parodėles (piešinių, karpymų, lipdymo, mezginių), skatina meniško skaitymo, gražbiystės sritis. Žiemos metu, šeštadieniais, salėse vyksta Alvudo kultūrinės popietės, vakarėjimai, kurie pravedami Alvudo spiritus movens — paties dr. J. Adomavičiaus. Čia programose vis esti kokia nauja tema paskaita, demonstravimu kino filmų ir specialia programa vaikams. Bendrai, tos vakaronės čikagiečių mėgiamos ir į jas gausiai susirenkama. Vasaros metu Alvudas neatostogauja, bet iš salių persikelia į gamtą. Miesto parkuose turi įsteigęs vaikų aikštes, kuriose vaikai stovyklauja: žaidžia, sportuoja, mokosi lietuviškai skaityti, deklamuoti, dainuoti, pasakų, istorijos... Tokiu būdu lavinama kūnas ir turtinama dvasia. Nei salėse, nei parkuose vaikučių vienų nepalieka nei mokytojai, nei gydytojai. Daug išskylaujama: aplankoma meno galerijos, parodos, vykstama į miškus, sodus, gėlynus, uogynus, farmas, žymesnes vasarvietes ir k.

Med. dr. O. Vaškevičiūtė, aktyvi Alvudo darbuotoja, valdybos vicep., kalba susirinkime. Foto A. Gulbinskas

Įrekorduojama 77-ji Alvudo Vaikų Teatro radijo valandėlė — matyti rež. pad. Aldona Sobieskienė, dr. J. Adomavičius, Anelė Kirvaitytė ir vaikai.

1969 metų Alvudo Kūčių metu "grybautojai" — parduoda "lietuviškus" barvikius Alvudo statybos fondo naudai. Iš kairės: Konstantinas Petrauskas, vadinamas Alvudo spaudos šefu (šiam nr. spausdinamo rašinio autorius), Ona Ankudienė (buv. Alvudo vald. pirm., gail. sesuo), med. stud. Algis Ankus, Marija Bosienė, vyr. Alvudo šeimininkė. Foto M. Nagys

Įvairiais būdais įdomiai užimamas vaikui laikas, neduodama jam nuobodžiauti ir kartu pratinama dirbti, mokoma ir skiepijama jame meilė viskam, kas gera, gražu, kilnu ir naudinga, ir tuo plečiama vaiko akiratis ir jis išgelbstimas nuo neveiklos arba veiklos negatyvia kryptimi bei nuolatinio TV "vačyjimo".

Jau įėjo į tradiciją rengti bendros Alvudo Kūčios, kurios pravedamos su visomis iškilmėmis, maldomis ir patiekalais pagal lietuviškas tradicijas. Čia Kalėdų vaizdų scenoje pamatysi lietuvišką šventąjį šeimą — Madona su Kūdikieliu ir aplink juos Gimimo liudininkai — lietuviškai tautiškai apsirengę. Tam reikėjo (ir nelengva buvo) gauti arkivyskupo leidimas. Kūčiose dalyvauja katalikų ir evangelikų kunigai, kurie vadovauja prieš Kūčias kalbamom maldom, taria pasveikinimo žodį, palaimina gražiai parengtus ir gausiai tradiciniais patiekalais apkrautus stalus, o po to patys drauge su visais pasidalina plotkele, valgo Dievo dovanas, beminėdami savo paliktą Tėvynę.

Čia visada apsilanko Kalėdų Senelis "iš Lietuvos"; jis apdovanoja lietuviškai kalbančius ir programoje dalyvaujančius vaikus.

Alvudas veikia, neskirstydamas žmonių pagal religinius ar politinius įsitikinimus, nei pagal socialinę padėtį. Čia prisilaikoma bendrų krikščioniškų dėsnių: žmogus žmogui artimas ir kiekvienas gerbtinas.

Dr. J. Adomavičius per Alvudą skleidžia visišką abstinenciją, t. y. susilaikymą nuo svaiginamųjų alkoholinių gėrimų, rūkymo, taip pat kortavimo bei liežuvavimo- apkalbinėjimų, gandų skleidimo...

Alvudo parengimuose, nors jie būtų parkuose, po atviru dangum,

paprastai nerūkoma ir nesisvaiginama. Besilankantieji prie to priprato, žino, ko iš jų tokiais atvejais pagaidaujama.

Teigiama Alvudo veiklos įtaka Čikagos lietuviuose nemažai jaučiama. "Žmonijos atžalyną daug kas mėgina auklėti, tačiau tinkamai jį išauklėja tik vispusiškai pakankamai susveikęs asmuo. Pagal šių dienų medicinos mokslą vispusiška sveikata yra žmogaus kūno, proto ir pojūčių - emocijų darna. Tokios darnos privalo siekti kiekvienas, nes jos lygiai, kaip ir bendro mokslo, nė vienam nebuvo, nėra ir niekada nebus per daug," sako dr. J. Adomavičius.

Jau dešimt metų Alvudas nuširdžiai nenuilstamai dirba, besistengdamas išvystyti iš mažens žmoguje slypinčias galias ir šviečiant suaugusius bei auginant, brandinant jaunuosius. Savo veiklai plėsti Alvudas yra užsibrėžęs statydintis Lietuvos Vaiko Namus, kartu ir seneliams poilsio namus. Kiekvieną tų pastatų manoma įrengti pagal paskutinius technikos bei medicinos reikalavimus. Kad vaikai drausmingoje ir laisvoje aplinkoje galėtų gražiai augti ir bresti, o seneliai savo amžiaus saulėleidėje turėtų taipgi pakankamai šilimos, šviesos, tyro oro bei namo ir reikalingą medicinos priežiūrą bei pagalbą reikale.

Alvudo įsteigėjas ir vyriausias veikimo varytojas — spiritus movens — yra dr. Jonas Adomavičius. Jam padeda eilė artimų bendradarbių: dr. Ona Vaškevičiūtė, inž. Slabokas, mokytojos Anelė Kirvaitytė, Stasė Vanagaitė-Petersonienė, žurn. Ona Algminienė. Alvudo valdybos pirmininku dabar yra Antanas Stakėnas.

PERNYKŠČIŲ METŲ PROZA

Dailiojoje prozoje, jei parafrazuotume A. Giedriaus rinkinio vardą, praėjusiais metais tebūta gal būt tik keletos "smilgų".

Tų metų knygų gausa telpa į labai nedidelę lentynėlę. Štai jos: J. Gliaudos "Liepsnos ir apmaudo ašosčiai", R. Spalio "Rezistencija", Jono Žmuidzino "Runcė ir dandierinas", J. Švaisto "Šaunus penketukas", M. Vaitkaus "Nepriklausomybės saulė", K. Barėno "Tūboto gaidžio metai", Br. Zumerio "Sakykim, vyrai, kad taip buvo".

Paskutinioji knyga — feljetonai. Jus mes paprastai skiriame prie "grožinės" literatūros knygų, nors, pavyzdžiui, tokioje Jono Aisčio esay knygoje (Milfordo elegijos) to "grožinės" prozos grožio ir žymiai daugiau rastume. Beje, atsiminimų ir kelionių knygos, kurios didesniu nuošimčiu buvo galima priskirti prie beletristikos, savo įvertinimo jau susilaukė: jų ne viena jau buvo išskirtos ir literatūrinėmis įremijomis atžymėtos (J. Savickio "Žemė dega", J. Aisčio "Apie laiką ir žmones", M. Vaitkaus ir J. Švaisto knygos).

Negausų romanų skaičių būtų tikslu papildyti keletu veikalų, atspausdintų dienraščių ar savaitraščių atkarpose. Atkarpos skaito nepalyginamai didesnis skaičius skaitytojų, negu knygas, tat ne vien literatūrinio balanso, bet ir visuomeninės įtakos reikšme kritika turėtų tuoj pat, veikalui atkarpoje pasibaigus, sustoti ties juo ir aptarti. Metų knygos apžvalgininko pareiga šiuo atveju būtų tik statistiko darbas.

Pasiskaityti, ir J. Gliaudos ir R. Spalio romanai įdomūs ir intriguojantys iki galo. Gliaudos romano fone okupuotos Lietuvos kolūkinis gyvenimas bet tai nėra ūkiškas ir ūkio problemų veikalas. Jo vyriausias veikėjas — nepripažintas rašytojas, vienas iš neorganizuoto "pogrindžio" intelektualų, kokie sovietų Rusijoje jau išėjo į kovos lauką ir yra žinomi visame laisvajame pasauly. Lietuviškasis "intelektualas, kūrėjas kovotojas" dar tik neaiški fikcija. Tiesa, nors vaizduojamasis rašytojas "stalčinkininkas" — nežinomas, nepripažintas, nepriimamas, tarybinei santvarkai rašytojas, jo kūryba pralenkia pripažintuosius, kurie Gliaudos romane visur vadinami tikraisiais vardais. Toks būdas

Alvudas įsteigtas 1958 m. pabaigoje, bet savo veiklą pradėjo 1959. Ilgainiui susilaukė nemažai visuomenės pritarimo, rėmėjų ir šelpėjų. Lėšos Alvudo veiklai reikalingos ir toliau — priimamos smulkios aukos, palikimai, testamentu užrašomi nekilnojami turtai. Alvudas yra Illinois valst. sekretoriaus pripažinta ir Cook County Clerk įstaigoje įregistruota kaip ne pelno siekianti kultūrinė organizacija; tokia ji įregistruota ir Internal Revenue Service įstaigoje, dėl to jai aukojamos sumos gali būt nurašomos.

Konstantinas Petrauskas

mūsuose yra naujiena, bet vargu ar pateisinama. O nepateisinama, pasakytume dėl to, kad Gliaudos interpretacijoje ir apibūdinimuose jie neatpažįstamai pakeisti, o kitas ir nieko bendra su tikruoju x-su ar y-ku nebeturi. Šiaip jau Gliauda ši veikalą rašydamas bus daug padirbėjęs; jei nebūtų autoriaus pavidės, lengvai galėtum suklysti, pamanydamas, jog tai autoriaus iš "anapus" darbas — tiek žodynas, tiek gyvenimo detalės ir nuotaikos labai jau artimos autentiškumui. Atskirai pažymėtina romanan įterptas fragmentas apie kovas Azijoje. Tai literatūriškai stipri ir meniškai gerai sukurta novelė.

Užsimintas R. Spalio veikalas labiau būtų galima šlieti prie nuotykių romano — jis sklandžiai pasakoja, gerai veida fabulą, pina intrigą, bet nebespėja išigilinti į savo vaizduojamąjį veikėją ir jam suteikti charakterio, gilumos, individualumo.

Jonas Žmuidzinas savo atsiminimų suliteratūrinio, o kai kurių literatūrinę medžiagą pavertė atsiminimais, tuo lyg ir išjungdamas iš fikcijos srities; tačiau stilizuotas pasakojimas ir geras literatūrinis skonis bei ekspresionistinė maniera autoriui padeda likti grožinės literatūros ribose. Toliau eidami šia kryptimi sutinkame atsiminimų rašymo meistrą Mykolą Vaitkų, paskutiniajam "Nepriklausomybės saulės" tome prieš mūsų akis atgaivinant Maironį, Čiurlionienę, Vaižgantą, s. Nerį, Jakštą... Maironiui autorius skiria daugiausia dėmesio ir pagarbos ir apie jį rašo kone su pietizmu. Čiurlionienė jam kažkoks įsikūnijęs moters idealo paveikslas; Nėriui jis sentimentalai atlaidus; su Jakštu jis sausas kaip ir pats Jakštus.

Jei pažįsti kurį vaizduojamą asmenį, su daug kuo, skaitydamas nesutinki (pvz. Une Bay-Babickaitė) tačiau negali nebūti rašytojo pagautas, jo "apkerėtas", negali jam neatiduoti kredito už jo meilę žmogui ir už nuostabų gyvenimo entuziazmą.

Prie prozos, nors tiesiogiai ir ne "grožinės" (t. y. beletristikos) norėtųsi priskaityti ir J. Aisčio aštrus veikalas "Milfordo gatvės elegijos". Jis parašytas su didelio kūrėjo lentu, su aistra ir užsidegimu; jau yra nemažai kontraversijų, drąsų teigimų, skaudžių tiesų, kūrybinės misijos ir šmaikštaus mosto, stilingo sakinio bei puikios žodžio akrobatikos, taip, kad ne vieną skaitytoją tame pat straipsnyje jis gali "pakarti" ir vėl paleisti. Veikalas polemintis. Bet meditacijai, ne numirėliškaai tylai jis ir parašytas. Yra dėl ko susimąstyti. Nes taip kalba poetas lyrikas, ne šaltas istorikas ar banalus publicistas.

K. Barėno romanas mūsų dar nepasiekė, prie jo teks atskirai sustoti. Reiks peržvelgti ir kultūros filosofo "debiutą" humoreskoje. J. Strolia iš kitų atsiminimų išsiskiria tuo, kad jis daug savęs įdeda, vis gilinasi, ieškodamas šiokių ar kitokių pėdsakų (kultūros, istorijos, politikos), iš čia ir knygos vardas "Lietuvos Vyčio pėdsakais".

Sekančiam kartui lieka vaikų ir jaunimo literatūra, prie kurios labiau tiks ir J. Švaisto "penketukas".

(j. br.)

Vokiškai rašanti lietuvių poetė

Pernai metais lietuvių spaudoje pasirodė naujas vardas literatūroje: tai **Aldona Gustas** (Gustaitė) — vokiškai rašanti lietuvių poetė. Pirmasis žinias apie ją paskelbė Miunchene leidžiamas vokiškai Eltos biuletėnis (Nr. 7), vėliau apie ją straipsnelį išspausdino Europos Lietuvis (Nr. 34, rugp. 1 d.), o tų pačių metų gruodžio nr. platų rašinį išspausdino „Aidai“, pridėdami pluoštą jos poezijos vertimų.

LD literatūros redaktorius bandė kurį nors iš jos rinkinių gauti ir tiesiogiai pats susipažinęs ir žurnalo skaitytojams pristatyti; deja, ne visi rinkiniai buvo galima gauti, o užsakytais, išleistas rankraščio pėsimis, kaštavo apie \$20, kas atrodė nevertai perbrangu.

Tad šiuo sykiu pasitenkinsim tik keliomis biografinėmis ir bibliografinėmis žiniomis. Aldona Gustas (Gustaitė, g. 1932 m.) iš Lietuvos išvyko paskutiniojo karo metu ir atsikūren Berlyne, kur gyvena iki šiol, ištekėjusi už rašytojo ir žurnalisto George Holmster. Nuo 1967 m., kada pasirodė pirmas jos eilėraščių rinkinys „Nakties gatvės“ (Nachtsstrassen), šiandien ji yra 6 rinkinių autorė, antologijų, žurnalų, radijo bendradarbė. Kiti jos rinkiniai yra: žolės aiškintojai (Grassdeuter), Mikronautų skrydžiai (Mikronauten zuege), Mėlynieji krūmai (Blaue Straeucher), Pastabos (Notizen) ir 1968 m. — Meilės tekstai (Liebestexte).

A. G. eilėraščių yra grynai šio laiko produktas — trumpasakų vaizdų mozaika, išsivadavus iš tradicinių eilėraščių atributų — ritmo bei rimo — a la:

avietės buvo mano seserys
samanos iš mano rankų valgė

arba:

vėją
galite pasilaikyti
kai iš kirpėjo
ūpepingai suukuota
ingsniuaju
Potsdamo gatve

Autorė niekur nededa nei kablelių, nei taškų. Nededam jų nė mes. Taškus padės laikas.

Albinas Baranauskas, **Pasaga ir vyšnios**. Eilėraščiai. Išleido Liet. Knygos klubas. 1969 m. 64 psl. Viršelį piešė M. Stankūnienė. Kaina \$2.00.

Ava, Saudargienė, **Sigutė**. Trijų veiksmy pasaka. Sydney, 1968. Su Algio Pluko piešiniais. Išleido Australijos LB Krašto Kultūros Taryba. Tiražas 500 egz. 72 psl. Su 12 psl. dainelių gaidų priedu.

Ava Saudargienė, **Buvo broliai devyni**. Trijų veiksmy pasaka. Išleido Australijos LB Krašto Kultūros Taryba. Ilustracijos ir viršelis Ugnės Kazokaitės. Tiražas — 500. 98 psl.

Abu vaidinimai sudėti į vieną knygelę ir subrošiuuoti vienas atvirkščiai kitam, taip, kad antrasis tekstas aukštyje kojom — tai naujiena, kuri labiau tiktų avangardiniam absurdo teatrui.

Vaižganto 100 metų sukakties proga Pedagoginis Lituanistikos Institutas išleido Vaižgantas, **Rimai ir Nerimai**. Didelio formato, iliustruota. Su D. Veličkos žan- gos žodžiu ir žodynėliu. Kaina \$2.00.

Vaižgantas, **Tiesiant kelią Lietuvos nepriklausomybei**, 1916—17 m. Red. Domas Velička. 42 psl. Kaina \$1.00.

Mecenatai: L. Tautinės Sąjungos Cicero skyrius ir Asta K. Veličkaitė.

Lietuviai Argentinoje. Paruošėjai ir leidėjai J. Brizgys ir J. Papečkys. Medžiagą tikrino komisija. 1918-1968 Laisvės kovos metai. Gausiai iliustruota. Did. formato 214 psl. Kaina \$3.00.

Turinyje Bendros žinios apie Argentiną; šis tas iš Lietuvos istorijos; P. Amerikos kongresai; kolonijų, šeimų ir atskirų asmenų foto nuotraukos su aprašymais.

filatelistų draugijos „Lietuva“ biuletėnis. 1970 m. sausio mėn. nr. 1 (136). Spausta rotatorium, su spalvotu pirmu puslapiu. Redakcija ir spaudos darbas — E. Petrauskas, 7742 So. Troy St., Chicago, Ill. 60652. Prenumerata: dr.-jos nariams JAV-se metams: \$4.00, atsk. nr. 50 c.

Turinyje: apie Al. Stulginskį; Lith. Pex XIV jubiliejinė paroda 1970; Medžiaga Lietuvos pašto istorijai ir kt.

Broniaus Budriūno kūrinių gaidos:

1. Miegužėlio noriu. Liaudies daina. Solo balsui su fortepijonu.
2. Išauš pavasaris. L. d. Solo balsui su fortepijonu.
3. Neapleisk mūsų (ž. Maironio) ir Viešpaties malda (iš šv. Kazimiero mišių). Mišriam chorui.
4. Šventąją Motiną. (ž. M. Vaitkaus). Mišriam chorui.
5. Rise my Ringing Word (iš The Baltic Story).

Išleido B. Budriūno kūriniams leisti fondas. Šių leidinių mecenatai: E. Mikalauskaitė ir Juozas Svetikiai; dr. J. Jurgilas; A. Budginienė; F. ir S. Žukauskai.

Fondo adresas: 2620 Griffith Park Blvd., Los Angeles, Ca. 90039.

— Lietuvos Atgimimo Sąjūdis (kurio laikraštis yra savaitraštis „Laisvoji Lietuva“, o jos leidėjas ir redakcinės kolegijos pirmininkas Valerijonas Šimkus), norėdamas atžymėti lietuvių pasipriešinimą okupantui ir partizanų žygius, buvo paskelbęs konkursą parašyti ta tema romaną. I premija paskirta, kaip jau rašėme, **Jurgiui Gliudai** už romaną „Giria ir aitvarai“. Be to, dar suteiktos dvi antrosios premijos, kurios teko **Al. Baronui** už romaną „Vėjas leikia lygumą“ ir **Anatolijui Kairiui** už romaną „Ištikimoji žolė“.

I premijos (\$1000) mecenatai yra Ona ir Valerijonas Šimkai; II-ju premijų (po \$500) mecenatai yra Marija ir Bruno Macianskai ir Janina ir Juozas Valiušaičiai.

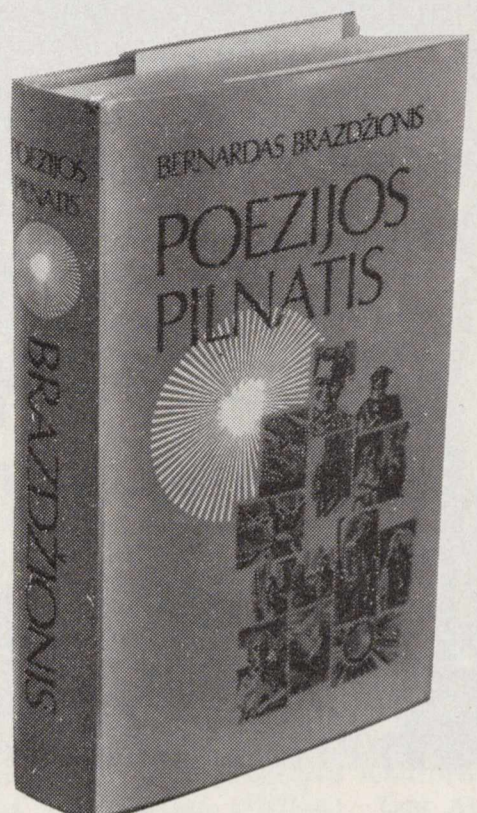
Visi trys romanai rengiamasi netrukus išleisti; visų prenumerata — \$10. Ta proga sudaryta „Laisvosios Lietuvos Knygų Leidykla“ ieško leidyklai paremti mecenatų (po \$500), garbės leidėjų (po \$100) ir leidėjų (po \$25).

— Vliko (Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto) posėdyje vasario 6 d. svarstant įvairius Lietuvos laisvinimo klausimus, iš pranešimų paaiškėjo, kad yra rengiami ar numatomi parengti šie leidiniai:

Prof. dr. **Bronius Kaslas** redaguoja Sovietų Sąjungos — nacių Vokietijos sąmokslą prieš Lietuvą ir kitus Rytų Europos kraštus sudarytų dokumentų rinkinį;

Prof. dr. **Vanda Sruogienė**, Vliko seimui nutarus atžymėti 50-tuosius Lietuvos Steigiamojo Seimo sukakties metus, rengia atitinkamą leidinį. Be to, rengiamas atitinkamas memorandumas, kurį pasirašytų tebesą gyvi buvę Steigiamojo Seimo nariai.

— Vliko pastangomis paskleistas pasauli 40-ties okupuotos Lietuvos kunigų pareiškimas apie neteisėtą Bažnyčios, religijos ir tikinčiųjų persekiojimą Lietuvoje. (Pilnas pranešimo tekstas paskelbtas Eltos biuletėniuose anglų ir vokiečių kalbomis). Lietuviškai tekstas išspausdintas kai kuriuose liet. periodiniuose laikraščiuose, o angliškai — The Marian žurnalo š. m. vasario numeryje.

Meninis apipavidalinimas Alf. Dociaus

— **Bernardo Brazdžionio** kūrybos rinktinė, vardu „Poezijos pilnatis“ jau išsiuntinėta visiems mecenatams ir prenumeratoriams. Los Angelese gyvenantiems ir atsilankiusiems vasario 22 į parapiją, knyga atiduota į rankas.

Visi mecenatai gavo liuksusinę laidą — baltais kietai įrištais viršeliais, su bronzos spalvos aplanku ir specialia įmaute.

Dabar knyga siuntinėjama spaudai.

Norintieji įsigyti paprastą leidinį, kuris, palyginus, taip pat yra puošnus, gali gauti „Lietuvių Dienų“ leidykloje — adr.: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029, arba tiesiai iš komiteto — „Brazdžionio Poezijos Rinkinei Leisti Komitetas“, adr.: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Knygos kaina su persiuntimu \$10. (Kreditu nesiumčiama).

Knygų platintojai prašomi pranešti, kiek tiksliai jie tikisi knygų parduoti; knygos yra likęs nedidelis skaičius, todėl nenorima, kad pas vienus platintojus knyga užsigulėtų, o kiti negautų nieko.

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

WALTER RASK, President

9727 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60643

Telefonas 238-9787

- Rengiame ekskursijas į Europą, Lietuvą, Havajus ir kitur.
- Kelionės bilietai į viso pasaulio kraštus.
- Kreiptis į Vladą Rask ir Juzę Mileritę.
- Teikiame patarnavimus atvykti iš Lietuvos

„Lietuviai Argentinoje“ II laidos viršelis, atspausstas keturiomis spalvomis. 216 puslapių knygoje yra 323 foto nuotraukos; leidinyje telpa keturių P. Amerikos kongresų aprašymai, draugijų, ansamblių ir k. vienetų patiekto žinios, taip pat visuomeninių veikėjų ir biznierių bei jų šeimų žinios. Knygos leidėjai Jurgis Brizgys ir Jonas Papečkys; leidinio reikalais kreiptis: J. Papečkys, Maipu 3673, Rosario, S. Fe, Rep. Argentina.

LIT. MOKYKLA BAIGĖ METUS

Geelong, Australijoje, Dr. Vinco Kudirkos savaitgalio mokyklos mokiniai ir mokytojai 1969 mokslo metus baigus (nuotrauka daryta Lietuvių Namuose).

Mokiniai: I eilė — Geris Šredėris, Petras Manikauskas, Algis Bindokas, Renata Bertašiūtė, Birutė Jomantaitė, Teresė Bungardaitė; II eilė: Rūta Zylė, Jūratė Bertašiūtė, Rūta Venckutė, Julė Mykolaitytė, Ona Klovaitė; III eilė: Algis Kymantas, Linas Valaitis, Vidas Kymantas, Tomas Lipšys, Kęstutis Jomantas, Vilius Zylė, Viktoras Lipšys, Stasys Šutas; IV eilė: Kę-

tutis Bindokas, Romas Gallius, Donatas Slavickas, Birutė Gailiūtė, Aldona Jančiauskaitė, Aldona Klovaitė, Danutė Manikauskaitė.

Kairėje — mokytojos: Petrė Čerakavičienė, Sofija Slavickienė, Regina Skėrienė; dešinė: Mečys Kymantas, dainavimo ir muzikos mokytojas ir kun. Pr. Dauknys, mokyklos vedėjas ir lituanistikos mokytojas. (Nuotraukoje trūksta taut. šokių mokyt. Elenos Jomantienės).

Geelong, Australia. Graduates of the 1969 class with their teachers, of the Dr. Vincas Kudirka Lithuanian weekend school.

VEIDAI IR VAIZDAI

(Faces and Places)

ALICIJA TUMAITĖ, VAIŽGANTO GIMINAITĖ, ATVYKO Į JAV

Alicija Tumaitė, kun. J. Tumo-Vaižganto brolio sūnaus duktė, gimusi Kaune, pernai metais atvyko į JAV-bes. Turėdama savo motinos brolių Lenkijoje, ji buvo persikėlusius į Lenkiją ir Varšuvoje baigė universitetą-moderniųjų kalbų fakultetą. Varšuvoje ji dėstė rusų kalbą ir literatūrą keliose vietose: Liceum ogolno ksztalcace ir Uniwersitet wieczorowy dla pracujacych. Ji yra parengusi lietuvių kalbai ir literatūrai pažinti vadovėlį "Skaitiniai", vartojamą lietuvių mokyklose Varšuvoje.

Knygoje "Pisarze Europejsce" ji parašė lietuvių literatūros apžvalgą. Ten (alfabetine eile) ji aptarė kai kurių liet. rašytojų gyvenimą ir darbus.

Be to, ji yra išvertusi į lenkų kalbą 540 psl. mokslo veikalą "Lietuvos archeologijos bruožai" (išspausdintas Lenkijoje); taip pat paruošusi spaudai daugiau mokslinių raštų iš archeologijos srities.

Gavus Lenkijos pilietybę, jai nesunku buvo gauti vizą atvykti į Ameriką. Čia ji tuojau buvo pakvieta dėstyti Colorado universitete moderniųjų kalbų fakultete slavistiką — literatūrą ir kalbas.

Tuo pačiu metu A. Tumaitė ruošia literatūros doktoratą.

Alicija Tumaitė.

Gyvendama Lenkijoje ji priklauso lietuvių kolonijos klubui ir dalyvavo lietuvių kultūrinėje veikloje. Varšuvos lietuvių laikraštį įdėta jos nuotrauka (apsirengusios tautiniais drabužiais) ir pažymėta, kad ji yra liet. tautinių šokių grupės dalyvė.

Colorado lietuviai džiaugiasi savo tarpe sulaukę veiklios lietuvių tės ir linki jai sėkmės.

C. G. Oksas, kandidatuojas į JAV kongresą iš III Ill. distrikto Jį remia A. liet. Respublikonų Illinois valst. Lyga.

C. G. Oksas yra iš profesijos inžinierius; šiuo metu jis yra Liet. Prekybos Rūmų Illinois pirmininkas, Mutual Federal Taupymo B-vės vicepirm. Lietuvos Vyčių 112 kuopos ir kt. organizacijų narys.

Casimir G. Oksas, a candidate for congress from the III Illinois district. He is sponsored by the American Lithuanians of the Republican League of the state. An engineer, C. G. Oksas is president of the Lith. Chamber of Commerce, Vice President of Mutual Federal Savings Assoc. and member of the Knights of Lithuania.

LIETUVIŠKOS VESTUVĖS CHICAGOJE

Healthy Food Restorano, 3236 So. Halsted St., Chicagoj, savininkės Julijos Bičiūnienės sūnus Remigijus sumainė aukso žiedus su Vince Juškaitė iš New Jersey, N. Y. šv. Jurgio par. bažnyčioj, Chicagoje, pernai metų gruodžio 31 d.

Remigijus studijuoja sociologiją,

o Vincė — biologiją; po vestuvių abu grįžo atgal į mokyklas.

I eilė sėdi: Dainė Žemaitytė, Marytė (pavardė nepažymėta), VIDA Bičiūnaitė, Aldona Indreikaitė; stovi I eil.: Stasys Rastonis, Birutė Venclovaitė, Dalia Bičiūnaitė, Elda Runzaitytė, Elena Bradūnaitė, Alvydas Bičiūnas, jaunieji — Remigijus ir Vincė Juškaitė Bičiūnai, Ma-

rija Sandanavičiūtė, Giedrė Bičiūnaitė, Gražina Bičiūnaitė, Viktorija Bajalytė, Petras Bičiūnas; II eilė stovi: Andrius Vilutis, Gintaras Žemaitis, Kęstutis Bičiūnas, Leonas Valaitis, Gediminas Naujokaitis, Paulius Bičiūnas, Patrimpas Prapuolenis, Martinas Santoski ir Vytautas Kutkus.

A Lithuanian wedding in Chicago, Illinois.

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS

Vasaris

1970

EKUMENINIS KONCERTAS WATERBURY, CONN.

Šv. Juozapo lietuvių bažnyčioje, Waterbury, Conn. pernai metų gruodžio 28 įvykusio ekumeninio koncerto muzikai, dainininkai. Iš dešinės sėdi komp. A. J. Aleksis,

koncerto iniciatorius; toliau kleb. kun. J. Vilčiauskas, choro pirm. M. Andrikytė, kun. V. Pranskietis iš Goshen, Conn. ir J. Samoška, koncertui rengti k-to pirm. Lietuvaitės tvarkdarės: L. Sulauskaitė, V. Kazlauskaitė, J. Paliulytė, N. Uogintaitė.

Programą atliko 63 asmenys.

An ecumenical concert coordinated by Prof. A. J. Aleksis under the auspices of St. Joseph's Choir and Waterbury Chapter, American Guild of Organists was held in St. Joseph's Church, Waterbury, Conn. December 28, 1969. The musical event brought to a fitting close the Diamond Jubilee Year of the Lithuanian parish founded in 1894.

KOMPOZITORIAUS J. STROLIOS MINĖJIMAS

Vasario 15 d. sueina vieneri metai nuo komp.

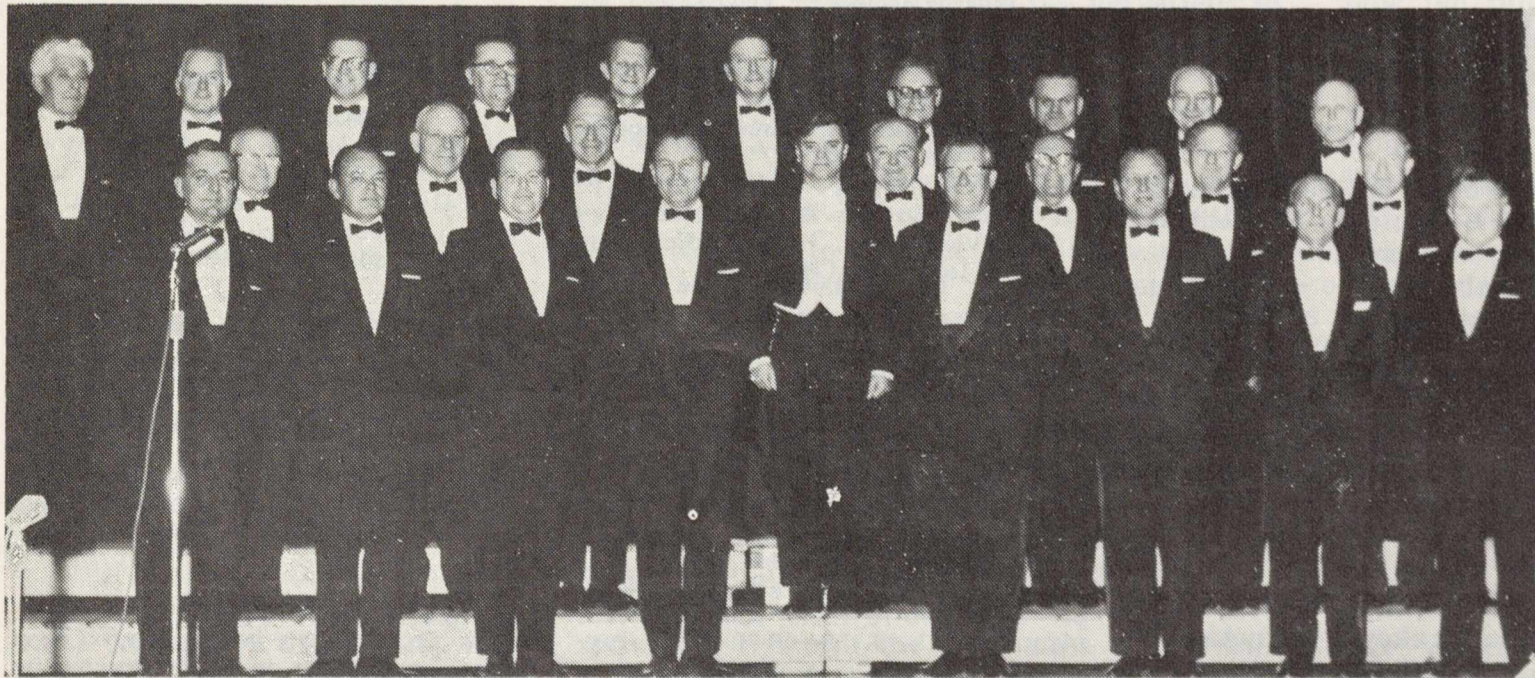
Juozo Strolios mirties. Ta proga Chicagoj kovo 8 d. Jaunimo Centre rengiamas velionies kūrinių koncertas, kuriame dalyvauja solistai P. Bičkienė, R. Mastienė, J. Vaznelis, smuik. H. Strolia, pianistas M. Motekaitis, Chicagos Vyčių choras, A. Stephens dainininkės ir gausūs talkininkai iš kitų chorų, diriguojami A. Stephens, P. Armono, F. ir Vyt. Strolių.

Programa duos skerspiūvį kompozitoriaus kūrybos nuo paprastų harmonizuotų liaudies dainų iki atonaliai komponuotų org. dainų, tarp jų ir dvi Bern. Brazdžionio žodžiams — Tolimas kaimas ir Ilgesys. Viena populiariausių choro dainų su solo yra jo P. Jurkaus žodžiams parašyta komp. "Kaip grįžtančius namo paukščius..."

Nuotraukos:

Kairėj — Juozas Strolia (71 m. amž.) vienoj iš paskutinių nuotraukų kartu su sūnumis. Sėdė: J. Strolia — kompozitorius, smuikininkas, muzikos istorikas, kritikas ir publicistas; vyr. sūnus Vytautas — fagotistas, dirigentas, chorvedys ir muzikos kritikas; stovi Faustas — kompozitorius, vargonininkas, chorvedys, vaikų ansamblių vedėjas; ir jaun. sūnus Herkulis — smuikininkas, keletą metų dirbęs Metropolitan operos orkestre ir kartu keliauęs po JAV, Kanadą bei Meksiką.

Apačioj — V. Strolia, dirig., su N. Y. Lietuvių vyrų chorų, kurs koncerte paminėti Pavergtą Bažnyčią Lietuvoj (XII.7) atliko dalį programos.

— Vlikas jau pradėjo darbus politiniam jaunimo seminarui, kuris įvyks š. m. birželio 6-7 dienomis Chicagoj.

— Vasario 26 d. solistas **Stasys Baras**, kurio koncertų eilė suorganizuota Australijos lietuviams, pasirodo populiarioje Adelaidės TV programoje "Adelaide Tonight".

— **Alfred Senn**, Pensilvanijos universiteto profesorius, kovo 4 d. 3 val. p. p. skaito paskaitą apie baltų ir slavų kalbų santykį Kalifornijos Universitete (UCLA), Los Angeles, Bunche Hall patalpose.

Kaip žinome, UCLA universitete lietuvių kalbą ir literatūrą jau kelinti metai dėsto Juozas Tininis.

— Praėjusių metų gruodžio 28-31 dienomis Melbourne įvyko Australijos Lietuvių Katalikų Dienos. Programoje: pamaldos, suvažiuoju susirinkimas, religinis koncertas, kurį atliko Melbourne parap. choras ir sol. G. Vasiliauskienė, Literatūros, dainos ir muzikos vakaras, Jaunųjų talentų vakaras, paskaitos, Naujų Metų sutikimo ir kongreso pabaigos balius.

— Adelaidės **Vyrų Oktetas Klajūnai** pastatė M. Petrausko operetę "Consilium Facultatis". Operetės muzikinis paruošimas — sol. G. Vasiliauskienės, režisūra — J. Neveausko, pianinu palydėjo Č. Paliulienė; meninis paruošimas — žibutės Vandenberg, apšvietimas — V. Vosylius, administracija — V. Opulskio.

Aktoriai operetėje buvo: J. Barauskas, P. Duoba, V. Opulskis, V. Šulcas, K. Vanagienė, B. Miškužienė ir B. Budrienė.

— Adelaidės Lietuvių Teatros Vaidila gruodžio 20 d. pastatė V. Mykoliaičio Putino 4 veiksmų dramą "Valdovas"

— Pernai lapkričio mėn. Sydneyje vyko prieškalėdinė grupinė dailės paroda, kurioje dalyvavo ir lietuviai dailininkai: H. Šalkauskas, L. Urbonas, E. Kuobas ir D. Keraitytė. Lietuvių kūriniai turėjo didelį pasisekimą, kaip Australijos "Mūsų Pastogėj" rašoma, "lietuvių kūriniai buvo tiesiog graibstyte iš-graibstyti."

— Pernykštės "Draugo" romano konkurso premijos (\$1000) mecenatas yra **Zigmas Umbaziūnas**, žurnalistas ir Real Estate biznierių, mėgėjas keliauti po pasaulį ir iš tų kelionių rašyti reportažus (Idomūs, neužmirštami jo rašiniai apie Hemingvejų, Kubą ir kt.). Šiuo metu jis išvyko į Rytus ir lankysis Japonijoje, Australijoje, N. Zelandijoje ir kt.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

FEBRUARY

1970

Secretary of State, Hon. William P. Rogers, and his wife at a dinner that was given at the State Department in honor of the Heads of Diplomatic Missions and their wives on November 25, 1969. They are seen greeting the Lithuanian representative and Mrs. J. Kajackas.

To the left of the Secretary of State is Chief of the Protocol, Ambassador Emil Mosbacher, Jr. and next to him another representative of Protocol, Mr. Benny Whitehead. At Mrs. Roger's right is the wife of the Austrian Ambassador, Mrs. Gruber.

Ponia William P. Rogers ir Vals-tybės Sekretorius jų suruoštuose Pietuose Valstybės Departamente Diplomatinių Misijų šefų ir jų žmonių garbei pernai metų lapkričio 25 d. sveikinasi su Lietuvos Atstovu ir ponia O. Kajackiene.

Valst. Sekretoriaus p. Rogers kai-rėje yra Protokolo šefas ambasado-rius Emil Mosbacher, Jr. ir šalia jo Protokolo pareigūnas Benny White-head. Ponia Rogers dešinėje — ponia Gruber, Austrijos ambasado-rius žmona.

Who really are

„The Barbarians of the XX Century“

It was no surprise that the press of the regime in occupied Lithuania eagerly attached itself to blowing up all sorts of insinuations concerning Song my or My lai. Since November 1969, already readers were treated to themes like: “Vietnam is bearing upon the conscience of America”, “Americans are the barbarians of the XX century”, “Brutalities of American militarists”, etc.

“Tiesa” (“The Truth” — Pravda in Vilnius) found here a relapse to the W W II “crimes like at Pirčupis where Lithuanians were burnt alive by the hitlerites.” Its arrogance is unbelievable: “It is difficult to imagine that crimes of the fascist executionists could go on perpetrated in our days.”

Look who is talking about crimes!

Lithuanians fleeing from the re-occupation of their country in 1944 well remember, though, that the series of “crimes of the fascist executionists” type were thereafter carried on by the changing shift, the Soviet occupationists — as they were done earlier by them in 1941: in Červenė, in the forest of Rainiai, at Petrašiūnai, to name but a few of the 1941 mass executions...

The victims of the soviet executions were not

belligerents, partisans, men captured under conditions of war, — only the Lithuanians, their entire families, chosen by thousands in accordance with a plan of extermination.

It is appropriate, thus, that the free world and the peoples behind the Iron Curtain learn now the full truth concerning the “change of the Soviet Union, seeking peaceful co-existence”. The free-Lithuanian press agency Elta is publicizing documented details of the massacres at Rainiai (near Telšiai), at Červenė (near Minsk),. The Lithuanian Encyclopedia has registered 1114 victims at massacres of prisoners in Kretinga, Petrašiūnai, Pravieniškės, Panevėžys, Raseiniai, Sargėnai, etc. — during the days when the soviets were retreating in panic before the attacking Germans at the start of war on June 22, 1941.

The postwar continuation of atrocities, the exterminations of the tens of thousands of deportees to Siberia, these volumes of history have not even been compiled in full. Yet they should be, to provide the truth of the “barbarians of the XX century.” This should be the special task of the representatives of the Captive Nations. .... (From Lithuanian Elta Bulletin).

Anatole Kairys
CURRICULUM VITAE

A comical tragedy in two acts

Copyright by author

Continued from the last issue

SVAJŪNĒ:

We have been forgotten, my dear, forgotten for sure. Just like our parents had been. Only their goodness, their credulity had been made use of. And what have our parents received for a score of years of silence? Nothing. I'm telling you, I shall not be quiet. I shall not keep silent, dreamer!

SVAJŪNAS:

If you'll not keep silent, neither will I.
(A couple of Africans is escorted past them by the messenger-clerk carrying the luggage)

SVAJŪNĒ:

Just look at that!

SVAJŪNAS:

Africans...

SVAJŪNĒ:

There are rooms available for them...

SVAJŪNAS:

Yes, for them there are.

(A LADY IN BLACK enters. She is dressed in black and is wearing dark glasses, so immense that they cover half her face, and her appearance is shuddering, as though she came from another world. Actually, she is the symbol of the refugee's tragedy, though, on the whole she also represents all humanity's loss of confidence in the future)

LADY IN BLACK:

(Stumbling as she talks) Ouch... Ouch...

SVAJŪNĒ:

Lady...

LADY IN BLACK:

My toe, my foot, my toe... (Dancing upon one foot)

SVAJŪNĒ:

What foot, my lady, what toe?

LADY IN BLACK:

Don't touch it! Who are you, you tramps?

SVAJŪNAS:

We are no tramps, my lady.

SVAJŪNĒ:

(Jumps back startled)

LADY IN BLACK:

No tramps? With your boxes in a passage way! Bags in all corners! One could break one's neck.

SVAJŪNAS:

Our boxes are in no passage way, my lady.

LADY IN BLACK:

What? You'll not admit it? And I hurt my foot! I could have killed myself!

SVAJŪNAS:

Just take a look, my lady. Our luggage is far from the passage way. Not at all in it, madam. I can't imagine what you stumbled upon...

LADY IN BLACK:

What? You cannot imagine? And you will not admit anything? Oh, yes, so this is how you... oh, you...

SVAJŪNAS:

However, my lady, I'm really telling you...

LADY IN BLACK:

Keep quiet. Who brought you here? Who settled you? Who fed your appetites, you ungrateful turkeys! Oh my, how I've hurt myself... (skipping out into the awning)

SVAJŪNĒ

We must report this, and we must complain...

SVAJŪNAS:

Complain to whom? Unless to God in heaven...

SVAJŪNĒ

Who is she, that Lady in Black?

SVAJŪNAS:

It's the first time I've seen her.

SVAJŪNĒ

(with anxiety in her voice) Not my first time, my dear, not my first...

SVAJŪNAS:

Where have you seen her?

SVAJŪNĒ:

In a dream. I have dreamt her. It was she for sure. She was after me all night long, like a ghost, bouncing in my footsteps... Wherever I went, she was there; whatever I did, she... She was present everywhere, the whole place was full of her, yet whenever I turned around there was nothing to be seen...

SVAJŪNAS:

Dreams will just remain dreams. Let's forget it.

SVAJŪNĒ:

It's not always so, Svajūnas. To me and to my mother likewise, there are hauntings that still keep going on...

SVAJŪNAS:

Well, our children decidedly will see no apparitions. Our forefathers have so deeply imprinted their footsteps that it will take centuries for the waters to dry from them. You should quiet down, my darling...

(The messenger - clerk enters, superb, arrogant)

MESSENGER-CLERK:

The duty of my office commands me to inform you, sir and my lady, that a complaint has been raised against you. To be true, there are more than a single one.

SVAJŪNAS:

Would you mind listening...

MESSENGER-CLERK:

I would rather that you listen to me first. There are three things that I must remind you of. First, the essential feature of this hotel is silence. I have requested you to be silent more than anything else. You talk too much and too recklessly. Secondly, you prowl around with sulky, drawn out faces. You show no faith in the life of our hotel, neither smiling, nor being happy. Your wailing is too loud and your tears too frequent. Thirdly, your luggage is strewn about disorderly and isn't even unpacked, as though you were preparing to run away somewhere. What are you waiting for, sir and my lady? A fire perhaps? What are you so uneasy about?

SVAJŪNĒ:

We are waiting for a separate room. We have been promised that.

MESSENGER-CLERK:

Whatever you've been promised, you'll be given.

SVAJŪNĒ:

Yet you have made us live in a passage room.

MESSENGER-CLERK:

We have let you live where there was free space available. (To Svajūnas) Remove that box further from the passageway.

SVAJŪNAS:

ACEN

Assembly of Captive European Nations

ACEN is an international organization composed of member and associate member organizations, which are represented by accredited delegations.

ACEN's programs in the political, economic, and social fields aim to reflect the aspirations of the captive peoples.

ACEN's primary purpose is the restoration of self-determination and personal freedom to the peoples of Albania, Bulgaria, Czechoslovakia, **Eestonia**, Hungary, **Latvia**, **Lithuania**, Poland, and Rumania.

The composition of the General Committee during the Fifteenth Session — 1968-1969 — was as follows:

Chairman: Josef Lettrick
Czechoslovakia.

Vice-Chairman: Alfreds Berzins, Latvia.

Members: Vasil Germenji, Albania; George M. Dimitrov, Bulgaria; Leonhard Vahter, Estonia; Zoltan Pfeiffer, Hungary; Vaclovas Sidzikauskas, Lithuania; Stefan Korbonski, Poland; Constantin Visoianu, Rumania.

Acting Secretary General: Feliks Gadowski.

Observers: Adolf Prochazka, Christian Democratic Union of Central Europe; Wladyslaw Michalak, International Center of Free Trade Unionists in Exile; Milan Gavrilovic, International Peasant Union; Nicolas Balabanov, Liberal Democratic Union of Central Eastern Europe.

Permanent Delegations in: Argentina, Australia, Brazil, Canada, France, Germany, Great Britain, Italy, Sweden, Uruguay.

Representatives in: Belgium, Colombia, Denmark, Ecuador, Greece, India, Japan, Lebanon, Mexico, Paraguay, Philippines, Switzerland.

Main office: 29 West 57th
New York, N. Y. 10019.

Other offices: 42 Emperor's Gate, London, S. W. 7, England; 34 rue de Wattignies, Paris 12, France; Heisterbacher - Strasse 7/III, 53 Bonn, Germany.

● **Voice of the Amber Coast** is a broadcast in English from Benson East - Jenkinton, Pa. on EIBF-FM (from a suburb of Philadelphia). It came into existence through the initiative and care of **A. Mažeika** and **G. Mironas** since about six months ago.

The station operates on Sundays, 4:00 — 4:30 PM, and gives a program on questions of the Baltic countries. It is supported locally by the listeners of this program. This is a vivid example and proof of the interest shown to the questions of independence of the Baltic countries by the general American audiences, too.

It is not in the passageway.
MESSENGER-CLERK:
(Commanding) Take it away!
SVAJŪNAS:
(Removing it to other side) If you insist...
MESSENGER-CLERK:
 Not there! Remove it yonder! *(Pointing with his finger to where)*
SVAJŪNĖ:
 He's commanding! He's giving us orders!
MESSENGER-CLERK:
 And what do you suppose? That you have come here to give me orders?
SVAJŪNĖ:
 What an impertinence!
MESSENGER-CLERK:
 Pick up this bag, my lady!
SVAJŪNAS:
(Calming his wife) Just for a while, why, just for a moment...
SVAJŪNĖ:
 I will not pick it up!
MESSENGER-CLERK:
 The suitcase, the clothes go there, and the box goes there...
SVAJŪNAS:
(Carrying everything away) It's just for a while, my dear, just for a moment...
MESSENGER-CLERK:
 And what about this heap? Do you think it will remove itself?
SVAJŪNAS:
(Lifting it to another place) Just for a while...
MESSENGER-CLERK:
 Not here, not here! *(Svajūnas carries it elsewhere)* That's not right, either. *(Again Svajūnas carries it away)* Try the other corner *(Carrying it to another corner Svajūnas wipes the perspiration off his brow)* And try to be quicker about it.
SVAJŪNĖ:
 Quicker!?
MESSENGER-CLERK:
 Yes, quicker. My time is precious, my lady.
SVAJŪNĖ:
 And you are permitting this? You are allowing such abuse of yourself? By a hotel servant?
SVAJŪNAS:
 For the time being, temporarily...
MESSENGER-CLERK:
 Well, who do you suppose your husband is? A prince?
SVAJŪNĖ:
 I'll not stand it! I can't bear it! *(Sitting down)*
MESSENGER-CLERK:
 Don't sit down, madam; help your husband to remove everything. And kindly stack up all the articles, madam... For your information... *(Shouting at Svajūnas)* Not right! Back! Take it back!
SVAJŪNAS:
(Retreating backwards like a startled horse) For the time being, darling, temporarily...
MESSENGER-CLERK:
(He is issuing orders to both of the couple and they are moving about their belongings, aimlessly as they both perceive, yet they are obeying. Preoccupied with their activities they forget about the Messenger-Clerk, who has disappeared already, having harnessed the couple to their useless labors).
SVAJŪNAS:
 For the time being, darling, temporarily... *(He retreats behind the yellow wall around the right*

end and after a short pause re-appears from the left end. One year has passed.)
SVAJŪNĖ:
 If only it were for the time being, if only that were so... *(Now she disappears behind the yellow wall at the right and shortly returns from the left. After a lapse of a year she is angered even more.)*
SVAJŪNAS:
 For sure, my darling, for sure it's only temporary...
SVAJŪNĖ:
 Enough of that! Not one single step more!
SVAJŪNAS:
 How so not a single step more?
SVAJŪNĖ:
 A fool may be taken in even in church. I don't believe in temporariness! Something is going wrong, Svajūnas?
SVAJŪNAS:
 Some day everything will clear up. Your eyes will be opened and you'll understand.
SVAJŪNĖ:
 My eyes have been opened and I do understand. Summon me the messenger-clerk!
SVAJŪNAS:
(Rings) Alright, darling, he'll soon be here.
SVAJŪNĖ:
 Temporarily! *(Rising in voice and emotions)* We crossed the border — temporarily. We were interned into camps — temporarily! Given passports — temporarily! Received affidavits to go to the United States — temporarily! We sailed the Atlantic — just for the time being! *(Screaming)* When will it stop being temporarily? I'm tired of listening to your fairy tales! When will the real come to be?
SVAJŪNAS:
(To the spectators) She is talking on behalf of our parents.
(The Messenger-Clerk enters. After one year he is much more civil)
MESSENGER-CLERK:
(With a bow) Madam, sir.
SVAJŪNĖ:
 We have been promised a separate room so long ago and we still haven't got it.
SVAJŪNAS:
 One year ago you have declared it yourself that whatever has been promised will be given. How long do we need to wait?
MESSENGER-CLERK:
 I don't know. It is not I who distributes the rooms. I had told you what I had been told to.
SVAJŪNĖ:
 I wish to see a superior of this hotel.
MESSENGER-CLERK:
 We have no superior, my lady.
SVAJŪNĖ:
 What do you have?
MESSENGER-CLERK:
 We have a General-Correspondent.
SVAJŪNĖ:
 Then I wish to see your General-Correspondent.
MESSENGER-CLERK:
 Impossible, my lady. He is extremely busy.
SVAJŪNĖ:
 I'll speak to his deputy.
MESSENGER-CLERK:
 His deputy has gone on vacation.
SVAJŪNĖ:
 And who is acting for the deputy?
MESSENGER-CLERK:
 The deputy's deputy.

~~~~~  
 DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90  
 DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO  
 SAKAITAS

## TAIP

TAUPLYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŪSKITE ČEKĮ DABAR.

**5 1/4%** UŽ TERMINUOTUS INDELIUS \$7,500.00 ar daugiau

TAUPYMO SAŠKAITOS IKI \$15,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.



## ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court  
 Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAIŠKAS  
 sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 Ir 242-4395

~~~~~  
 LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europa, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.

Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply \$6.00. Money Order, P. P.. Send today — JIB LABORATORY

Šveicarijos patentu nr. 458678.

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill. 60650

~~~~~  
**CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N**

B. R. PIETKIEWICH,  
 President

2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.  
 ~~~~~

SVAJŪNĖ:

In that case I wish to talk to the deputy's deputy.

MESSENGER-CLERK:

I have great doubts...

SVAJŪNAS:

(Pressing a banknote into the attendant's hand)

MESSENGER-CLERK:

Alright, my lady, you may see him. Though if that will be concerning a room I wouldn't advise you to annoy him.

SVAJŪNĖ:

You wouldn't advise it?

MESSENGER-CLERK:

That's not dependant on him, my lady. Not on him.

SVAJŪNĖ:

On whom, then?

MESSENGER-CLERK:

Upon the guests. When there are free rooms, only then...

SVAJŪNĖ:

Then?

MESSENGER-CLERK:

Yes, my lady, then.

SVAJŪNĖ:

Yet you are escorting people without cease. Which means that there are some free rooms?

MESSENGER-CLERK:

I escort them because I am so ordered, my lady. I am an attendant, may I remind you. Patience is the crown of every endeavor.

SVAJŪNĖ:

Just imagine! Patience will crown every endeavor. I had never yet heard a servant who philosophizes.

SVAJŪNAS:

(Presses another banknote into the attendant's palm)

MESSENGER-CLERK:

I am authorized to inform you that your room has already been assigned to yourselves, sir and madam.

SVAJŪNĖ:

(Elated) Assigned!

SVAJŪNAS:

Assigned!

MESSENGER-CLERK:

This is your room... *(In a somewhat mysterious manner he is pointing to the black door)* As soon as it is vacated you may take it over.

SVAJŪNAS:

(Uttering sounds of surprise) This one?

MESSENGER-CLERK:

Sh-h-h!..

SVAJŪNAS:

Who is there?

MESSENGER-CLERK:

A guest...

SVAJŪNAS:

A guest? Where's he from? When did he...

MESSENGER-CLERK:

There is a rule of this house — that a room once given cannot be taken away. You must wait until it will be vacated, sir and madam.

SVAJŪNAS:

Our joy was premature.

SVAJŪNĖ:

Much so. Thus our room is taken?

MESSENGER-CLERK:

Occupied.

SVAJŪNAS:

(Shouting) Occupied?

SVAJŪNĖ:

(To the attendant, adamantly) By all means, then, which is it; taken or occupied.

MESSENGER-CLERK:

That's not for me to decide, my lady and sir, I am not a linguist.

SVAJŪNAS:

Well, when will this guest depart?

MESSENGER-CLERK:

(Remains suspiciously silent)

SVAJŪNAS:

(Pressing a third banknote into his hand)

MESSENGER-CLERK:

(Politely and with frankness) This depends upon yourselves.

SVAJŪNAS:

Upon us?

SVAJŪNĖ:

How so upon us?

MESSENGER-CLERK:

Absolutely upon yourselves, sir and madam. This has already happened, more than once. If you'll know how... *(A pause, as he composes a relevant mien)* And if you'll desire to... *(He has conveyed too much by his words)* You must excuse me, there are others awaiting my services...

SVAJŪNAS:

Yet you...

MESSENGER-CLERK:

Sh-h-h! *(Pressing a finger to his lips, as he bows and retreats, casting a symptomatic glance at both of them)*

SVAJŪNĖ:

Svajūnas! *(She cautiously approaches the black door)* Let's take a look who lives here and let's get acquainted?

SVAJŪNAS:

That's a good idea, only...

SVAJŪNĖ:

Then we'll ask how soon this strange guests is going to leave our room.

SVAJŪNAS:

...be careful, be careful...

SVAJŪNĖ:

There's nothing to be afraid of. The room is ours. Of course, it must be recovered yet. *(Both have come close by and are making an inspection)* How is it opened? There is no doorknob, nothing to get hold of?

SVAJŪNAS:

Maybe the door can't be opened from the outside, perhaps from inside...

SVAJŪNĖ:

May it can't be opened altogether?

SVAJŪNAS:

If there is a door, it must be opened.

SVAJŪNĖ:

We were calmed down and left alone. Given a nipple to suck and play along.

SVAJŪNAS:

Don't make such hasty decisions. Let's knock first. Let's show the world that we too have been taught the rules of manners... Come on...

SVAJŪNĖ:

(Knocking) Nobody's responding *(Knocks louder)* It looks like there is nobody in... Perhaps the room is vacant already?

(To be continued)

Translated from the Lithuanian
by A. Milukas

Letters to the Editor

Dear Sir:

I request you to publish my letter:

Censorship

Vice President Agnew has been charged by the leftist TV networks and radios with asking for censorship. Thinking and informed persons realize that a very real censorship of the free expression of opinion is exercised by all kinds of leftist and "liberal" newscasters.

Those circles have studiously avoided condemning the mass murders of the South Vietnamese population by Communist terrorists, the violation of international law concerning the American prisoners of war in North Vietnam, and the outrageous crimes committed against humanity in Soviet Russia and other Communist countries.

For instance, the fact should not be overlooked that in 1966 the 89th Congress passed a resolution to urge the President of the U. States to bring the force of world opinion at the U. N. on behalf of the restoration of the independence for Estonia, Latvia, and Lithuania. This resolution condemns the genocide committed by Soviet Russia in the Baltic States as follows:

"The Government of the Soviet Union, through a program of deportations and resettlement of peoples, continues in its efforts to change the ethnic character of the population in the Baltic States..."

Needless to say, the leftist TV networks and radios have studiously avoided condemning or even mentioning genocide and colonialism in Soviet Russia. We can scarcely imagine more thorough censorship.

Therefore, Vice President Agnew should be commended for his timely criticism directed at the news media. The general public should not tolerate the outrageous censorship exercised by our leftist newscasters.

Sincerely,

Dr. Alexander V. Berkis
Professor of History
Farmville, Virginia

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made fresh and Smoked Polish Sausage, fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Krakaus Polish hams, beer, wine and groceries.

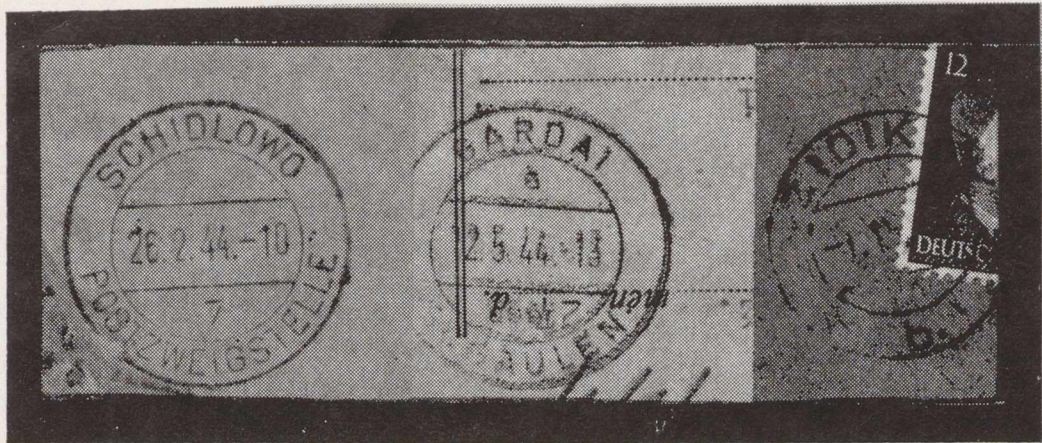
NOW

Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT'S CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

In the fall of 1941 German postal-authorities began to change Lithuanian town-names into germanized ones. So, KAUNAS was changed to KAUNEN, VILNIUS to WILNA, ŠIAULIAI to SCHAULEN, etc. Here are three postmarks to illustrate this period:

1. The town name of ŠILUVA (district of Raseniai) was changed to a polonized form of SCHIDLOWO; 2. others remained Lithuanian with additional germanized names: here the small town of GARDAI ueber SCHAULEN (distr. of Šiauliai); 3. a number of post-offices, however, still used their old Lithuanian postmarks. Here the post-office of ŽIDIKAI, distr. of Mažeikiai, on a Hitler-head stamp.

Jau 1941 m. rudenį vokiečių okupacinė valdžia pradėjo keisti lietuviškus miestų pavadinimus į suvokietintus. Tai matyti pašto antspauduose. Pvz., KAUNAS pavadintas KAUNEN (neva senu kryžiuočių laikų vardu), VILNIUS — WILNA, ŠIAULIAI — SCHAULEN, ir t. t. Čia duodame trijų antspaudų pavyzdžius:

1. Žinomoji stebuklavietė ŠILUVA buvo pavadinta sulenkintu vardu SCHIDLOWO, 2. GARDAI, šiaulių aps., buvo palikti tie patys, tik pridėta vokiškai "ueber SCHAULEN"; 3. kai kurioms p. įstaigoms nespėta pakeisti vardų, ir jos vartojo senus lietuviškus antspaudus, pvz., ŽIDIKAI, Mažeikių aps.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By A. Bernotas

Part CXXII

The Lithuanian army, as was mentioned already, after occupation by the Soviet Russia, had been reduced and trimmed off and was incorporated into the Red Army under a number - designation of "29th Territorial Corps". When the war with Germany started, a part of the Lithuanian officers and soldiers managed to revolt against their red tutors and escaping they were the first ones to build hard-cores of the insurgents, to whom joined civil volunteers, students and workers, who all spontaneously fought the fleeing bolsheviks, thus liberating the cities of Kaunas and Vilnius even before the German army units had reached them. Those units of the former corps, that were unable to liberate themselves, were forced to withdraw into Russia together with Red Army, and there were re-drafted with various other draftees of the refugees from Lithuania, thus forming the so-called "16th Lithuanian Division", participating in the heavy combats on the Ostfront, against Germans, and finally reached Lithuania, where the remainders of this division in 1945 were dismissed.

When the Germans occupied Lithuania in 1941, at first they did not disturb any Lithuanian military activity. Months later, however, they wanted to use armed Lithuanians for their military purposes, as helpers in various army services, as guards of the airports, to transportation, to fight saboteurs, etc.

Here it is worth to mention, that Germans had an aim to organize a Lithuanian SS-Legion, as such legions already existed in Latvia and Estonia, but Lithuanians rejected that idea and did not join. So, what existed of Lithuanian army units, composed mostly of volunteers, were being taken under German control. Units thus seized consisted of 23 battalions of infan-

try and one squadron of cavalry; they were sent at first into eastern parts of Lithuania, later farther to White-Russia and even to the Ukraine, where they guarded railroads, bridges, participated in transport and performed other army help-services. They also participated in fights against saboteurs and red partisans. When war was coming to an end, part of them reached Lithuania, some units — Poland, Germany, and even Yugoslavia and Italy. Scores of the soldiers were killed in action, some others were taken back as prisoners by the Russians.

When in Lithuania a red partisans' activity developed, Lithuanian authorities, already since 1943 kept suggesting that the German occupational forces organize special Lithuanian home units to defend their country, but it took until 1944 for the German leaders to decide and allow an organization of such units, called "Lietuvos Vietinė Rinktinė" (Lithuanian Local Detachment), led by General Povilas Plechavičius, to whose call 12,000 men spontaneously volunteered. At first "Rinktinė" worked unhindered, but later Germans wanted more men to and also more control over "Rinktinė" for their own purposes. When this was refused, they arrested on May 15, 1944 the entire command of the "Rinktinė", including General Plechavičius himself and sent most of them to the Salaspils concentration camp in Latvia, some others — to KZ-camps in Germany. A significant part of officers and soldiers successfully resisted disarmament and fought the Germans; several dozens were killed in action, others fled from their units, but about 3500 men were caught and included into German army services.

The rest of Rinktinė re-built resistance units in the fall of 1944 in Žemaitija, fighting off the ap-

MILTON STARK IN AN

INTERVIEW WITH HIMSELF

EDITOR'S NOTE: Milton Stark, long-time Senior English Editor of Lithuanian Days Magazine, has just completed his English translation of *Broliai Domeikos* by Liudas Dovydėnas, a prize-winning novel of 1936 Lithuania. Rather than quizzing him ourselves, we have suggested that he ask his own questions and provide his own answers.

Q. What in the world possessed you to undertake the task of Englishing The Brothers Domeika, a difficult book by any standard?

A. — I was visiting my friend in Indio — a man versed in Lithuanian farm lore and an expert on mushrooms — when he said, "Miltonai, imk ir išversk Domeikas." I had had a few beers, so I said I would, just like that. That was in 1967. Should that very same gentleman neglect to purchase several copies of the published book, he is in deep trouble, I assure you.

Q. — Our understanding is, then, that you undertook the project on a whim and it took you three years to complete the translation.

A. — Yes and no. I was acquainted with the Domeikas and, on rereading the book after my hotspurish promise to my friend, I saw that it had great merit, but not as a commercial venture, of course. So I rolled up my sleeves and got to work, in a manner of speaking. For almost one year I did nothing, for lack of inspiration. You might say that the work occupied two years' time.

Q. — What is the book like?

A. — Like no other. It bears a resemblance to Reymont's *The Peasants*, though it is not nearly as ambitious, being a single book and not a trilogy. It is not unlike Vincas Ramonas' *Crosses* (Kryžiai), but has nothing to do with political or religious movements or philosophies. The action takes place almost exclusively on a 19-hectare plot of land in backwoods Lithuania. You might call the action, such as it is, one continuous trial between two closely related peasant families. Something analogous might be found here in the Smoky Mountains or in 19th Century Ireland. One thing is obvious: *The Brothers Domeika* has nothing to do with our world today.

Q. — Sounds dull?

A. — On the other hand, a departure from this world, at least in fiction, is welcome. The book is far

proaching Red Army. A dwindling part of these men, fighting on the fronts, reached Klaipėda's territory, later about 1000 men reached Ostpreussen and got farther into Germany. Those remaining were then concentrated in Latvia's Kurland, where many of them perished, some were caught by Russians, and only a few escaped.

(To be continued)

from dull, though there is not a single murder or rape in its pages. Dovydėnas, like Ramonas, has a fine poetic feeling for nature and an intimate understanding of country ways and provincial thinking. Dovydėnas' characters move against this canvas.

Q. — Did you run into any language problems in your translation?

A. — Plenty. Consider rendering a Swahili dialect into modern English — that will give you a remote idea of my troubles. I used a battery of reference works, including the incomparable Lithuanian etymological dictionary (completed to the letter M), which is like the Oxford English Dictionary, botanical and zoological dictionaries, Lalis' wordbooks, Peteraitis' Lithuanian-English dictionary, a Lithuanian dictionary of international words and other dictionaries published in England, Lithuania and the U. S. The terminology used in describing the loom and weaving was baffling, but my mother was once a weaver in the old country (one of the few people remaining who are knowledgeable in that lost art), so that problem was solved. But my supreme frustration was encountered elsewhere in the book... I came across a passage which made no sense to me because I could not understand one of the key words. Quickly, I thumbed through my dictionary and found the word! Its proper use was illustrated in a quotation from a Lithuanian classic — *The Brothers Domeika*. You guessed it. It was the very same passage I was laboring over.

Q. — Where did you learn the Lithuanian language?

A. — Lithuanian and English have been used interchangeably in my home since I was a boy. I made several trips to Lithuania before World War II and attended grammar school there under the tutelage of my aunt, Elena Kvedarienė, teacher of the one-room school house. I took up the language again in the U. S. at the Marian Fathers' high school in Thompson, Conn., where my professor was the Rev. Dr. Jonas Starkus (now deceased and no relation), a Lithuanian grammarian. We had a running argument between ourselves, I remember: Was the proper word for chair *Kedė* or *Kėdė*?

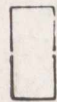
Q. — Have you done any other books..

A. — Yes, several, some published, some not. I should mention Vincas Ramonas' *Crosses*, and Jurgis Gliuda's *House Upon the Sand*.

Q. — What are your plans for *The Brothers Domeika*?

A. — I expect to put the finishing touches to the manuscript, in consultation with the author, and then seek out a publisher. With any luck, the English version should see the light of day in 1970.

LITHUANIANS MAKE NEWS

● Rūta Kulikauskienė, an assistant to Dr. Elena Tumas of Fullerton College, is translating into English Vincas Krėvė's historic drama *Skirgaila*. The story of this Lithuanian duke develops in a 16th century period, significant in problems and relations with Russians and Polish.

● Ed Walaitis, artist of the Chicago Tribune, has made last year a quartet of fine watercolors of the British superliner Queen Elizabeth 2 during its maiden voyage. "The Queen was even more beautiful than I had imagined", he commented after participating during part of the voyage through the Canary Islands. The pictures were reproduced in the travel section of the Sunday Tribune, May 17, 1969, and later.

Lithuanian Rūta thrives in desert

"This rare flower could survive 40 degrees below zero in native Lithuania," says Stasys Damulis who found to his astonishment that he could grow it in a 120 degree heat in his Indio home here.

PRESS ENTERPRISE of Jan. 18, 1970 tells this story, as well as the history of the symbolic Lithuanian plant. Mr. and Mrs. Damulis have their garden of Rūta enchainé — until the "Russians leave the tiny Baltic country and it becomes free", as is illustrated by a photograph in The Sunday Press-Enterprise, Desert and Pass Edition.

Branch of Rūta

We have to add that the authors of this enterprise were the former owners of the homestead, Mr. and Mrs. Sakas.

LIBERATION COMMITTEE CONVENES IN NEW YORK

New Board Elected

The Supreme Committee for Liberation of Lithuania (VLIK) held its annual convention on December 6-7, 1969, in New York. The political body embracing various ideological groupings was established in the underground during the Nazi occupation of Lithuania, in 1943.

A new board was elected during the meeting and will serve for a three year period. Dr. J. K. Valiūnas was re-elected as chairman; other members of the board are J. Audėnas, S. Dzikas, R. Kezys, Dr. B. Nemickas, Dr. J. Puzinas and J. Valaitis.

One of the main activities of VLIK is information. The Committee publishes periodical bulletins in seven languages (Lithuanian, English, German, French, Spanish, and Arabic). It also prepares copy for Lithuanian-language radio broadcasts, beamed into the Soviet-occupied country.

In 1969, VLIK published an English-language pamphlet, LITHUANIA (50,000 copies). Under preparation is a documentary volume on the Molotov-Ribbentrop Pact and its impact on Lithuania. Also in the planning stage is a study on Lithuania's ethnographic boundaries.

VLIK's plans and expectations were summed up in a set of decisions adopted at the close of the meeting. They said in part:

"The dispersed Lithuanians look with respect and confidence toward their brethren in the enslaved country, unbroken and continuing their struggle of destiny against the occupying power. Our profound compassion goes to Siberian exiles. Those for whom it was fated to leave their native country take this opportunity to renew their hope and their determination to do everything possible to hasten the dawn of the freedom for their Fatherland.

"...The Lithuanian nation looks forward to the new decade with hope and faith, trusting that goodness and justice, and not terror and brutal force, will decide the future of peoples and states."

Lithuanian and Latvian Exhibition

● The exhibition at Harvard University's Widener Library on Lithuanian and Latvian history and culture is to be extended throughout January. It is much appreciated by the students and instructors of this famous, old institution and visited by other guests, too. Showcases and desks on the ground floor and in the first floor lobbies are displaying ancient maps (from the age of Vytautas the Great), rare books (starting with the 1547 edition of the Mažvydas' catechism), up to present days publications (Lithuanian Encyclopedia; Dr. Gerutis' "Lithuania 700 Years"; "The

Hempstead Town Presiding Supervisor Ralph G. Caso (left) presents proclamation designating the week beginning Feb. 16th as Lithuanian Independence Week to Anicetas Simutis, Consul General of Lithuania; Petras Jurgėla (right) of Uniondale, board member of the Lithuanian-American Community of Nassau, and Mrs. Helen Miklas of Plainville, Lithuanian Women's Club member. Weeklong celebration marks 52nd anniversary of the restoration of Lithuania's independence, subsequently ended in 1941 by Russian occupation.

Hempstead miestas Vasario 16 proga paskelbia Lietuvos Nepriklausomybės savaitę ir proklamaciją įteikia gen. kons. A. Simučiu.

Seasons" by Donelaitis; Dr. Maria Gimbutas' archaeological studies; St. Zobarskas' publications and many others). The earlier publications are mainly in Latin, Polish, German, Russian, English. Illustrations show the churches of Vilnius, the castles at Trakai and of Gediminas.

The Latvian exhibits though somewhat less numerous are equally representative.

Tribute must be paid to the head of the Library's Slavistic Department, Valda Simis, a Latvian lady, and to her Lithuanian assistants

Mrs. Stasė Cibienė and Mrs. Vida Margaitienė for organizing so important an exhibition.

● Albert Meilus of Cleveland has been appointed technical director of the Warren Refining and Chemical Company of that City.

● Prof. Aldona Lapinskas has been named chairman of the geography department at Jersey City State College. She has started her educator career in Hawaii.

THE SECRETARY OF STATE WASHINGTON

February 7, 1970

Dear Mr. Charge d'Affaires:

On behalf of the Government and people of the United States, I am very pleased to convey to you best wishes on the fifty-second anniversary of Lithuanian independence.

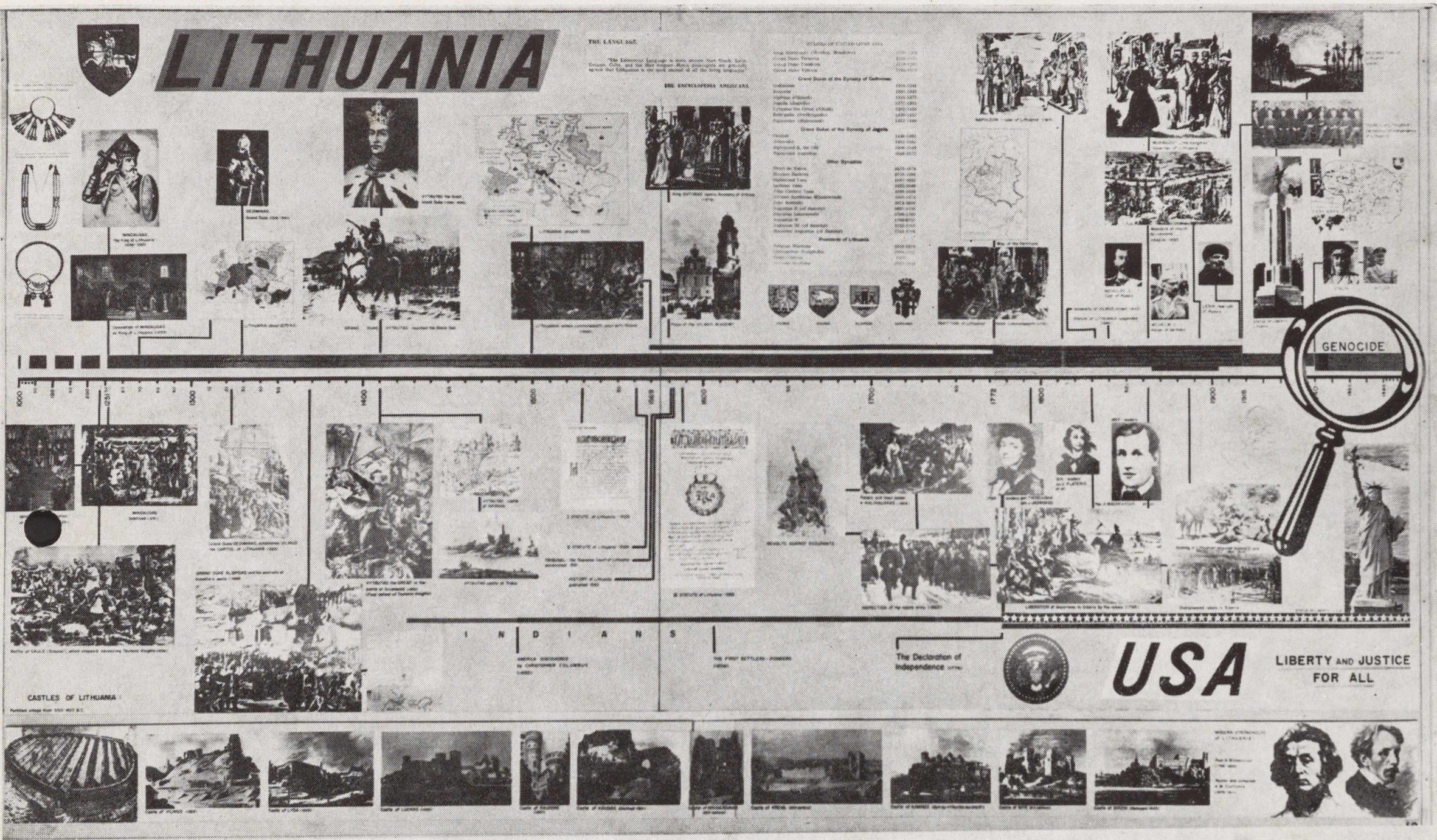
The long and courageous struggle of the Lithuanian people against alien rule culminated happily in 1918 with Lithuania's Proclamation of Independence. When their independence was extinguished by the forcible incorporation of their country into the Soviet Union in 1940, the Lithuanian people faced this new time of hardship with the same patriotic determination to preserve their distinct culture and national consciousness which had characterized their earlier efforts to achieve freedom.

Americans sympathize deeply with the Lithuanians' desire to determine their own destiny. By its policy of non-recognition of the Soviet Union's forcible incorporation of Lithuania, the United States Government affirms its continuing belief in the right of the Lithuanian people to self-determination.

Sincerely yours,

William P. Rogers

Mr. Joseph Kajeckas,
Charge d'Affaires of Lithuania.

LIETUVOS GENOCIDO PARODA

Atkelta iš 8 psl.

Iš tų keletos paminėtų detalių matome, kad šioji genocido paroda bus ne tik pasauliui Lietuvos situacijos bei nelaimės pristatymas, bet kartu ir išspėjimas visiems, ko galima susilaukti rudajam bei raudonajam fašizmui duodant laisvas rankas. Kai nasis (naciškasis fašizmas) bėra jau tik kraupus istorinis prisiminimas, antrasis – bolševikinis fašizmas – vis plečia ir plačia savo grobuoniškų nagus, jais siekdamas ne tik Europos, Azijos, Afrikos, bet ir Amerikos kontinentus, pirma užnuodydamas žmonių galvosenas, o paskui išsiurbdamas ir į visą jų kūną.

Ši paroda, gerai išpropaguota ir plačiai pristatyta angliškai kalbančiai publikai galės būti dar vienu S.O.S. pavojaus ženklų pasauliui – neužsiliūliuoti "taikios koegzistencijos" būklėje, kad neitektų nubusti jau per vėlai. (r. n.)

POINTS OF HISTORY

(Where parallels meet and opposites diverge)

Highlights of Lithuanian history of 8 centuries are shown against landmarks in the development of the United States (Picture above).

In its straight forward course, Lithuania has always pursued ideals of upbuilding and creativity. With the opening of the New Ages and the emerging of the beneficial influence of America, only parallels may be drawn with Lithuania's identical aspirations to recovery, to freedom and to participation in the mutually advantageous life of the peaceful community of countries. Whilst obstacles to this road of progress of both countries may be discerned as rising from the very same sources of evil.

Lietuvių tautos genocido parodos ruošimo komitetas: pirm. J. Jasaitis, dail. Adomas Varnas, dail. Z. Kolba, J. Skorubskas, L. Prapuolenis, J. Bertašius ir A. Valėnas (jo nuotraukoje nėra).

Organizational committee of the exhibit on GENOCIDE OF THE LITHUANIAN NATION.

LIETUVOS AIDAS

Elas Vilniuje antradienis, ketvirtadienis ir šeštadienis su mėnesiu „Lietuvos Vainikas“ priedu. Kainos metams 6 rub. 12 mar., pusmetį 3 rub. 6 mar., trims mėnesiams 1 rub. 50 kop. (3 mar.), mėnesiui 50 kop. (1 mar.). Atskiriamas numeris — 5 kop. (10 f.). Redakcijos adresas: Vilnius, Basanavičiaus g. 2. Lietuviškai rašant reikia dėti adresą: An der Pressestraße Ob. Ost, IV für „Lietuvos Aidas“, Deutsche Feldpost 166.

Skelbimų kainos šaltaduo skilimo pošto atitai 15 kop. (30 f.), bety ir darbo skelbimams tokiai pat pošto atitai 10 kop. (20 f.); trečdalis skilimo reklamų atitai 75 kop. (1,50 mar.). Skelbimų pakeičiant nesiekiamas procentas. Skelbimai priimami tikrašiu Administracijoje, Vilniuje, Basanavičiaus g. 2-2, tam tikry agenty ir vieno skelbimų įstaigose.

Vyriausias redaktorius A. Smetona, artinieji bendradarbiai: M. Biržiška, P. Bugailiškis, P. Klimas, kun. dr. J. Stankaitis, agr. A. Stulginskis, dr. J. Saulys ir A. Zmaldatnaudėnas

№ 22 (70)

Vilnius, antradienis, 1918 m. vasario mėn. 19 d.

II metai

LIETUVOS TARYBA skelbia

Lietuvos nepriklausomybę

Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario m. 16 d. 1918 m. vienu balsu nutarė kreiptis: į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybes siuo pareiškimu:

Lietuvos Taryba, kaip vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamos pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo m. 18—23 d. 1917 metais, **skelbia atstautanti nepriklausoma, demokratiniiais pamatais sutvarkyta Lietuvos valstybe su sostine VILNIUJE** ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau susauktas Steigiamasis Seimas, demokratiniu būdu visų jos gyventojų išrinktas.

Vilnius, vasario 16 d. 1918 m.

Lietuvos Tarybos nariai:

Dr. J. Basanavičius, K. Bizauskas, M. Biržiška, S. Banaitis, P. Dovydaitis, St. Kairys, P. Klimas, D. Malinauskas, V. Mironas, St. Narutavičius, A. Petrusis, Dr. J. Šaulys, K. Saulys, J. Šernas, A. Stulginskis, A. Smetona, J. Smilgevičius, J. Staugaitis, J. Vailokaitis, J. Villeišis.